

**CAMPANIE NAȚIONALĂ
ANTICORUPȚIE**

**RO/2004/
016-772.01.05.03**

Project Office address: 21, Nicolae Balcescu Blv., Sector 1, Bucharest
Telephone/Fax: 021.311.51.42, E-mail: office@anticoruptie.eu

Ghid privind mijloacele legale de combatere a faptelor de corupție în administrația publică

Acest ghid a fost elaborat de Transparency International Romania în cadrul proiectului
PHARE RO/2004/016-772.01.05.03 - Imbunatatirea luptei impotriva coruptiei -pentru Ministerul Justiției

Uniunea Europeană reprezintă o entitate politică, socială și economică compusă din 27 de țări. Statele Membre au decis împreună, pe parcursul unui proces de extindere ce a durat 50 de ani, să construiască o zonă de stabilitate, democrație și dezvoltare durabilă, menținând diversitatea culturală, toleranța și libertățile individuale. Uniunea Europeană își propune să împărtășească realizările și valorile sale cu țările și popoarele de dincolo de granițele ei.

CUPRINS

I	SCOPUL, OBIECTIVELE ȘI GRUPUL ȚINTĂ AL GHIDULUI	3
II	ORGANIZAREA ADMINISTRAȚIEI PUBLICE	4
III	PRINCIPIILE ACTIVITĂȚII ADMINISTRAȚIEI PUBLICE	9
IV	NORME DEONTOLOGICE APLICABILE PERSONALULUI DIN ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ	15
V	INTEGRITATEA	26
VI	DEFINIȚIA CORUPȚIEI	35
VII	INFRAȚIUNILE DE CORUPȚIE	40
VIII	AVERTIZORII DE INTEGRITATE	46
IX	MIJLOACELE LEGALE DE PLÂNGERE	??

I SCOPUL, OBIECTIVELE ȘI GRUPUL ȚINTĂ ALE GHIDULUI

SCOPUL GHIDULUI

Scopul urmărit în cadrul acestui ghid este acela de a prezenta cetățenilor și publicului larg care sunt mijloacele legale de plângere împotriva faptelor de corupție sau altor acte de lipsite de integritate din administrația publică. Lucrarea de față are ca obiectiv prezentarea mijloacelor legale de combatere a faptelor de corupție, atât din perspectiva penală, cât și din perspectiva administrativă.

Trebuie precizat faptul că, în momentul în care există indicii și, în cel mai fericit caz, probe că s-au săvârșit fapte de corupție, se poate apela la legea penală care incriminează acest gen de fapte. Însă, în situația în care aceste indicii lipsesc și dacă pot fi identificate numai comportamentele abuzive ale funcționarilor publici sau a altor categorii de personal din administrația publică, se poate apela la mijloacele administrative de sancționare disciplinară și de reparare a prejudiciilor aduse cetățenilor sau altor subiecți de drept, persoane juridice sau chiar funcționari publici.

Cu alte cuvinte, chiar dacă faptele de corupție sunt sancționate în sfera penală, există și mijloace legale ce guvernează activitatea administrației publice și care pot fi folosite pentru a combate efectele săvârșirii unor fapte de corupție, chiar dacă funcționarii respectivi nu sunt sancționați penal, ci disciplinar (sancțiuni disciplinare).

Pentru realizarea scopului propus, în cuprinsul ghidului vom prezenta următoarele elemente:

- ce trebuie înțeles prin corupție în sens general și în sens legal;
- care sunt mecanismele de organizare și funcționare ale administrației publice din România;
- care sunt standardele de integritate în administrația publică;
- ce se înțelege prin bună administrare în sectorul public;
- care sunt faptele considerate de lege ca fiind abateri disciplinare și care sunt normele deontologice aplicabile personalului din administrația publică.

OBIECTIVE

Prin acest ghid se dorește sprijinirea cetățenilor și publicului larg în identificarea și rezolvarea problemelor pe care le întâmpină în relația cu structurile administrației publice, descrierea principiilor care trebuie respectate în activitatea administrativă, precum și folosirea acestui ghid ca instrument de lucru pentru ONG-uri și mass-media.

GRUPUL ȚINTĂ

Principalii beneficiari ai ghidului sunt cetățenii, funcționarii publici, alte categorii de personal din administrația publică, ONG-urile, instituțiile publice cu competență în promovarea și apărarea drepturilor cetățenești, precum și partenerii implicați în realizarea proiectului.

II ORGANIZAREA ADMINISTRAȚIEI PUBLICE

1. PRECIZĂRI GENERALE

Administrația publică cuprinde totalitatea instituțiilor și organelor statului competente să pună în aplicare legile și celelalte acte normative, în vederea satisfacerii interesului general al comunității.

Administrația publică are o dublă valență:

- în primul rând, este mijlocul prin care statul își pune în practică dezideratele sau obiectivele (rolul de realizare a interesului public) și
- în al doilea rând, are sarcini expres prevăzute de lege de valorizare a drepturilor cetățenești prin acte juridice proprii.

Cât privește primul aspect, administrația publică are rolul de protecție a interesului public, general sau național, prin sancționarea acelor fapte ce pot aduce atingere acestui interes. Mai simplu, de gradul în care sistemul administrativ își realizează sarcinile depinde gradul de promovare a interesului public.

EXEMPLU

Dacă la nivelul unei instituții publice o licitație de achiziționare a unor bunuri sau servicii este „trucată” prin săvârșirea unor fapte de lipsite de integritate sau de corupție, rezultatul este un cost exagerat al acestei achiziții, ceea ce duce la prejudicierea bugetului public, deci a interesului public.

Administrația publică a fost definită ca fiind „acea instituție complexă ce reunește toate serviciile destinate satisfacerii intereselor generale, regionale sau comunale - sunt administrații publice: statul, județul, comuna” (prof. Paul Negulescu).

Administrația publică din România, pentru a-și realiza obiectivele, atât la nivelul întregii țări, cât și la nivelul comunităților locale, este structurată pe două componente:

- administrația publică centrală și
- administrația publică locală.

2. ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ CENTRALĂ

Conform Constituției României ministerele se organizează numai în subordinea Guvernului. De asemenea, pot fi organizate și alte organe de specialitate în subordinea Guvernului ori a ministerelor sau ca autorități administrative autonome.

Ministerele sunt organe administrative de specialitate sau de resort, deoarece înfăptuiesc administrația statului într-un anumit domeniu de activitate. Celelalte organe centrale ale administrației îndeplinesc, în general, o activitate și mai specializată decât ministerele. Specialitate diferă în funcție de diversitatea sarcinilor administrației și obiectivele urmărite.

Fiecare minister este competent să soluționeze problemele privind un compartiment sau un grup de compartimente ale administrației statului.

Având în vedere cele prezentate mai sus, trebuie precizat faptul că, de regulă, ministerele nu promovează sau nu realizează în mod direct drepturile cetățenilor, acest lucru intrând în sarcina serviciilor publice descentralizate. Însă ministerele au posibilitatea să intervină, prin corpurile de control, și să sancționeze abuzurile săvârșite la nivelul organelor subordonate.

EXEMPLU

Directiile finanțelor publice județene se subordonează activității Ministerului Economiei și Finanțelor. În această situație, pentru a reclama ilegalități sau abuzuri săvârșite în cadrul acestor direcții se poate adresa o plângere acestui minister.

Așa cum am mai spus, potrivit dispozițiilor constituționale, administrația centrală de specialitate se realizează nu numai de către ministere și alte organe de specialitate din subordinea Guvernului și a ministerelor, ci și de către „autorități administrative autonome”.

Prin natura lor juridică și a activităților pe care le desfășoară, aceste autorități nu se pot subordona Guvernului, ministerelor sau altor organe centrale.

Principalele autorități administrative autonome sunt următoarele :

- Consiliul Suprem de Apărare al Țării organizează și coordonează unitar activitățile care privesc apărarea țării și securitatea națională, participarea la menținerea securității internaționale și la apărarea colectivă în sistemele de alianță militară, precum și la acțiuni de menținere sau de restabilire a păcii.
- Curtea de Conturi este instituția supremă de control financiar asupra modului de formare, administrare și întrebuințare a resurselor financiare ale statului și ale sectorului public. Ea prezintă anual Parlamentului un raport asupra conturilor de gestiune ale bugetului public național din exercițiul bugetar expirat, cuprinzând și neregulile constatate.
- Consiliul Economic și Social este organul consultativ al Parlamentului și al Guvernului în stabilirea strategiilor și politicilor economice și sociale, în aplanarea stărilor conflictuale la nivel de ramură sau la nivel național apărute între partenerii sociali, precum și în realizarea, promovarea și dezvoltarea dialogului social și a solidarității sociale.
- Înalta Curte de Casație și Justiție asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii de către instanțele judecătorești.
- Consiliul Suprem al Magistraturii este garantul independenței justiției. El este alcătuit din 19 membri aleși pe o perioadă de șase ani. Această instituție îndeplinește rolul de instanță jurisdicțională, prin secțiile sale, în domeniul răspunderii disciplinare a judecătorilor și a procurorilor.
- Avocatul Poporului este o instituție care drept scop apărarea drepturilor și libertăților persoanelor fizice și desconggestionarea relației cetățenilor cu autoritățile administrative publice. Avocatul Poporului este numit pe perioadă de cinci ani.
- Consiliul Legislativ este un organ consultativ de specialitate al Parlamentului, care avizează proiectele de acte normative și asigură sistematizarea, unificarea și coordonarea întregii legislații. El ține evidența oficială a legislației României.
- Curtea Constituțională este garantul supremației Constituției. Ea se compune din nouă judecători, numiți pentru un mandat de nouă ani care nu poate fi prelungit sau înnoit. Ea se înnoiește cu o treime din judecătorii ei, din trei în trei ani.
- Consiliul Național al Cinematografiei ;
- Agenția Națională de Integritate este autoritatea administrativă autonomă cu atribuții de control a declarațiilor de avere și a declarațiilor de interes.
- Consiliul Național al Audiovizualului este o autoritate publică autonomă, sub control parlamentar, și garant al interesului public în domeniul comunicării audiovizuale;
- Banca Națională a României este o instituție publică independentă, singura autorizată să emită însemne monetare și care are ca obiectiv sprijinirea politicii economice generale a statului și asigurarea și menținerea stabilității prețurilor;

- Consiliul Național de Studiere a Arhivelor Securității Statului etc.

Prin natura lor juridică și a activităților specifice pe care le realizează, sunt autorități administrative și se află în raporturi juridice de subordonare sau coordonare cu puterea legislativă - Parlamentul- și cu cea executivă - Guvernul. Conducătorii acestor unități publice autonome poartă denumirea de președinți și în exercitarea atribuțiilor ce le revin, ei pot emite acte administrative: ordine și instrucțiuni.

Referitor la raporturile dintre administrația publică centrală și cea locală, deși administrația publică locală funcționează conform principiului autonomiei locale, totuși Guvernul poate realiza o supraveghere a legalității activității organelor locale prin intermediul prefectului, beneficiar al dreptului de a contesta în fața instanțelor de contencios administrativ legalitatea actelor emise de acestea.

3. ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ LOCALĂ

Organele componente ale administrației publice locale (primării, consiliile locale și consiliile județene) sunt organizate și funcționează pe baza principiului autonomiei locale.

Conceptul de autonomie locală a fost definit prin intermediul art. 3 al Cartei europene pentru autonomie locală¹, astfel:

1. Prin autonomie locală înțelegem dreptul și capacitatea efectivă pentru colectivitățile locale să reglementeze și să administreze, în cadrul legii, pe propria lor răspundere și în profitul populației respective, o parte importantă a treburilor publice.

2. Acest drept este exercitat de consilii sau adunări compuse din membrii aleși prin sufragiu liber, secret, egal, direct, și universal, care pot dispune de organe executive responsabile față de ei. Această dispoziție nu prejudiciază activitatea adunărilor cetățenești, acolo unde ea este permisă de lege”.

Constituția României face câteva precizări de esență, în sensul că:

- individualizează unitățile administrației publice locale, prin care se realizează autonomia locală în unitățile administrativ — teritoriale, prin care în sensul Legii 215/2001 privind administrația publică locală, se înțelege comuna, orașul, municipiul și județul.
- stabilește natura juridică a autorităților — a consiliilor comunale, orașenești, municipale și a primarilor — specificând că ele dispun de autonomie funcțională în soluționarea problemelor de interes local;
- indică natura juridică a consiliului județean — de autoritate a administrației publice pentru coordonarea activității consiliilor comunale și orașenești, în vederea realizării serviciilor publice de interes județean;
- stabilește caracterul eligibil al consiliilor comunale, orașenești și municipale, a celor județene, precum și a primarilor.
- reglementează regimul juridic al numirii, atribuțiile principale și dreptul de control al legalității exercitat de prefect asupra actelor administrației locale.

Autonomia locală se fundamentează pe două forme ale descentralizării:

- teritorială și
- pe servicii (tehnică).

1 Semnată în 1985 la Strasbourg și redactată din inițiativa Conferinței permanente a puterilor locale și regionale din Europa.

Descentralizarea teritorială	Descentralizarea tehnică
Presupune existența unor interese comune ale locuitorilor dintr-o anumită zonă geografică”, gestionate de autorități locale cu competență materială generală.	Presupune existența unor persoane juridice de drept public care prestează anumite servicii publice, deționate de masa serviciilor prestate de autoritățile statale (stabilimente publice locale).
Este o repartizare de afaceri administrative comandată de diversitatea socială și politică a țărilor asupra ansamblului teritoriului	Corespunde exigențelor unei repartizări armonioase a funcțiilor între diferitele ramuri de administrație
Răspunde unor aspirații politice	Răspunde unor cerințe de eficacitate
CONCLUZIE: Ideea de autogestiune este mai pronunțată în cazul descentralizării teritoriale, decât în cel al descentralizării tehnice.	

Autonomie locală impune prezența unui anumit sistem relațional:
relații stabilite între autoritățile administrative autonome;
relații stabilite între autoritățile administrative autonome și structurile statale;
relații bazate pe raporturi de colaborare atât între persoane juridice de drept public, cât și între persoanele juridice de drept privat.
Autonomia locală presupune un complex de atribuții exclusive:
recunoscute în favoarea autorităților reprezentative locale;
atribuții care permit promovarea intereselor membrilor colectivităților respective, fără intervenția altor interese.
Autonomia locală constituie un drept, iar descentralizarea administrativă este un sistem ce o presupune.

Descentralizare	Federalism
<ul style="list-style-type: none"> ■ este o problemă exclusiv de natură administrativă; ■ componentele APL își desfășoară activitatea într-un stat. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ este o problemă de natură politică, de putere politică; ■ presupune o constituție și clasică trinitate a separației puterilor în stat.

Autonomia locală, prin descentralizare, nu poate fi concepută, cel puțin în statele unitare, fără existența unui control din partea statului.

Tipuri de control:

- control de tutelă, exercitat în unele țări (Franța, Italia, România) de funcționari sau autorități ale administrației de stat;
- control judecătoresc (Marea Britanie).

Temeiul juridic al autonomiei locale în România (Legea 215/2001²):

- definiție: autonomia locală este dreptul și capacitatea efectivă a autorităților administrației publice locale de a soluționa și de a gestiona, în numele și în interesul colectivităților locale pe care le reprezintă, treburile publice, în condițiile legii;

se disting trei elemente ale autonomiei locale:

- elementul organizatoric,
- elementul funcțional,
- elementul gestionar.

2 Republicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 123 din 20/02/2007

Elementul organizatoric se manifestă prin:

- prin alegerea autorităților administrației publice locale de către populația cu drept de vot care domiciliază în unitatea administrativ-teritorială;
- prin posibilitatea recunoscută consiliilor locale de a adopta statutul localității, al organizării serviciilor publice locale și al înființării unor persoane juridice de drept public;
- prin capacitatea de auto-organizare a autorităților administrației publice locale;
- un nou tip de relații ce se stabilesc între autoritățile APL și alte autorități publice (ex. Instituția prefectului), bazate pe legalitate și colaborare în rezolvarea problemelor comune;
- dispariția raporturilor de subordonare a autorităților APL față de alte organe, deoarece, primele nu mai fac parte din structurile ierarhice ale statului.

Elementul funcțional se manifestă prin:

- competența consiliilor locale și a primarilor în rezolvarea problemelor de interes local, fără intervenția altor autorități;
- consacrarea principiului plenitudinii de competență în soluționarea problemelor de interes local;
- prin dreptul de a emite norme cu forță juridică la nivelul unității administrativ-teritoriale.

Elementul gestionar - vizează competența autorităților locale, competență ce decurge din calitatea de persoane juridice a unităților administrativ-teritoriale, de a gestiona patrimoniul local.

ATENȚIE

Având în vedere cele prezentate mai sus, în situația în care, prin activitatea organelor componente ale administrației locale sunt aduse încălcări ale drepturilor cetățenești se poate apela fie la mijloacele penale (plângere la organele judiciare competente și la instanță), fie la mijloacele administrative (plângere la organul ierarhic superior — primar și consiliul local, pentru abateri disciplinare sau acțiuni nelegale, sau la prefect pentru acțiuni nelegale).

III. PRINCIPIILE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE

1. PRECIZĂRI GENERALE PRIVIND PRINCIPIILE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE

Care sunt principiile AP ?

Conform Constituției, principiile AP din cadrul unităților administrativ - teritoriale³ sunt:

- principiul descentralizării;
- principiul autonomiei locale
- principiul deconcentrării serviciilor publice;

Conform Legii nr. 215/2001 privind administrația publică locală, principiile AP sunt:

- principiul descentralizării;
- principiul autonomiei locale;
- principiul deconcentrării serviciilor publice;
- principiul eligibilității autorităților administrației publice locale;
- principiul legalității;
- principiul consultării cetățenilor în soluționarea problemelor locale de interes deosebit.

În plus, conform Constituției României, ministerele se organizează numai în subordinea Guvernului, ceea ce duce la concluzia că, în privința administrației publice centrale este aplicabil principiului centralizării administrative. Aceste principii influențează atât raporturile dintre organele componente ale administrației publice centrale și locale, cât și departajarea competențelor între ele.

2. PRINCIPIUL DESCENTRALIZĂRII

CE PRESUPUNE ?

- presupune existența unor persoane juridice de drept public⁴ locale (persoane juridice politico-teritoriale), desemnate de comunitatea teritoriului, care au atribuții proprii, intervenind direct în gestionarea și administrarea „afacerilor” colectivității;
- descentralizarea implică ideea de autonomie locală;
- descentralizarea constituie corolarul indispensabil al democrației;
- descentralizarea reprezintă pentru organizarea administrativă ceea ce democrația reprezintă pentru organizarea instituțională.

CARE SUNT FORMELE DESCENTRALIZĂRII ?

- descentralizarea teritorială - presupune existența unor autorități alese, la nivelul unităților administrativ-teritoriale, autorități ce dispun de competență materială generală;
- descentralizarea tehnică sau prin servicii - presupune existența unor persoane juridice⁵ de drept public care prestează anumite servicii publice, distincte de masa serviciilor publice prestate de autoritățile statale.

3 Sunt: comuna, orașul , municipiul și județul.

4 Vizează interesul general

5

ATENȚIE

Prin serviciu public se înțelege acea activitate organizată de autoritățile comunale, orașenești, municipale și județene, destinată a satisface cu caracter de permanență interesul general, în condițiile regimului juridic de drept public.

CARE SUNT FUNDAMENTELE DESCENTRALIZĂRII ?

- fundamentul politic - descentralizarea administrației pe baza principiului autonomiei locale relevă democrația, deoarece locuitorii diferitelor localități pot participa la gestionarea publică;
- fundamentul administrativ - descentralizarea administrativă, la nivelul localităților, oferă posibilitatea realizării unei administrații în cunoștință de cauză, a nevoilor și intereselor locale, de către reprezentanți ai colectivităților locale și de funcționari care se află sub controlul organelor administrației locale.

ÎN CE CONSTĂ DESCENTRALIZAREA ADMINISTRATIVĂ ?:

- recunoașterea personalității juridice unităților administrativ-teritoriale;
- existența autorităților publice care le reprezintă și care nu fac parte dintr-un sistem ierarhic subordonat centrului;
- transferarea unor servicii publice din competența autorităților centrale către cele locale.

REGULILE GENERALE ALE REGIMULUI JURIDIC APLICABIL DESCENTRALIZĂRII:

- rezolvarea problemelor locale nu se mai face de către funcționari numiți de la centru, ci de către cei aleși de electori;
- în acest regim, statul conferă unor autorități publice și dreptul de exercitare a puterii publice în unele probleme;
- acest regim juridic se fundamentează în plan material pe un patrimoniu propriu al unităților administrativ-teritoriale, distinct de cel al statului, care asigură mijloacele necesare pentru satisfacerea intereselor locale;
- funcționarii publici aleși sau numiți, în regimul descentralizării administrative, pe un termen limitat, înăuntră în măsură mai mare fenomenele birocratice în activitatea locală;
- participarea locuitorilor prin alegeri la desemnarea autorităților locale accentuează spiritul de responsabilitate și inițiativă pentru viața publică a localității în care ei locuiesc și determină să caute și să găsească ei însuși soluții la problemele cu care se confruntă.

ELEMENTELE DE BAZĂ ALE APLICĂRII PRINCIPIULUI DESCENTRALIZĂRII:

- Existența unor colectivități locale în cadrul unei unități teritorial-administrative ale statului:
  - fundamentul material și obiectiv al descentralizării administrative îl constituie organizarea teritoriului României în unități administrativ-teritoriale — comune, orașe, județe (Constituția);
  - descentralizarea administrativă se face în legătură cu existența unor colectivități sociale constituite în cadrul unităților administrativ-teritoriale;
  - colectivitățile sociale locale au nevoi și interese specifice care-i solidarizează pe cei care fac parte din respectivele colectivități, distincte de cele generale;
  - aceste colectivități locale fac parte din națiunea organizată în stat și, de aceea, interesele locale ale colectivităților trebuie corelate cu interesele generale = atribuțiile locale sunt stabilite prin lege.
- Gestiunea nevoilor specific locale aparține colectivităților locale, potrivit legii:

- problemele de la nivelul unităților teritorial-administrative de bază și la nivelul județelor nu sunt soluționate de organele reprezentative ale acestora, în limitele stabilite de lege;
  - autoritățile locale beneficiază de mijloace juridice proprii de gestiune a nevoilor specifice;
  - gestiunea nevoilor locale este realizată prin organizarea de servicii publice la nivel local;
  - colectivitățile locale trebuie să dispună de mijloace materiale și bănești proprii pe care să le poată folosi în scopul rezolvării problemelor locale;
  - comuna, orașul, municipiul, județul constituie persoane juridice, unități administrativ teritoriale ale statului, ce dispun de un patrimoniu și au venituri proprii, distincte de cele ale statului și care rezolvă problemele orașenești, municipale și județene.
- Organele de conducere trebuie să fie locale:
    - colectivitățile sociale descentralizate în unitățile teritorial-administrative trebuie să dispună de dreptul de a alege organele administrației locale;
    - organele locale alese sunt reprezentante ale unităților administrativ-teritoriale și nu reprezentante ale puterii executive a statului în aceste unități;
    - autoritățile administrației publice locale — primarii, consiliile locale și județene — sunt alese în unitățile teritorial-administrative de către colectivitățile sociale respective, dintre membrii acestor colectivități;
    - aceste autorități trebuie să-i reprezinte pe toți locuitorii unităților administrativ-teritoriale în care sunt constituite, fără discriminare socială, etnică, religioasă sau de altă natură;
    - aceste cerințe pot asigura o participare a tuturor cetățenilor la gestiunea treburilor de interes local și de a realiza în mod egal administrația publică.
  - Autonomia față de organele centrale ale administrației publice:
    - acest element al principiului autonomiei locale decurge din existența celor menționate mai sus;
    - pentru rezolvarea operativă a nevoilor colectivităților locale descentralizate, este necesar ca organele administrației locale să dispună de competența care să le ofere autonomia față de organele centrale ale administrației publice;
    - legea stabilește în mod judicios competența necesară serviciilor și autorităților publice locale;
    - prin construcția legii se evită conflictul dintre diferitele structuri ale administrației publice locale cu cele centrale sau deconcentrate în teritoriu;
    - autonomia locală nu trebuie înțeleasă ca o izolare, ca o rupere a administrației publice locale de organele administrației publice centrale sau deconcentrate;
    - autonomia nu înseamnă independența organelor administrației publice locale față de organele centrale ale puterii executive;
    - există și necesitatea exercitării unui control, pe care îl realizează puterea executivă asupra autorităților publice ale administrației locale.
  - Controlul exercitat de organele puterii executive asupra autorităților administrației publice locale nu îmbracă forma controlului ierarhic:
    - controlul puterii executive asupra organelor administrației locale este un element indispensabil al principiului autonomiei locale;
    - controlul puterii executive asupra organelor din cadrul administrației unităților administrativ-teritoriale este de două feluri:
      - control ierarhic
      - control de tutelă administrativă.
    - controlul ierarhic se exercită asupra autorităților locale deconcentrate;

- controlul de tutelă administrativă este exercitat fie de organele centrale ale puterii executive (guvernul sau ministerele) asupra actelor consiliilor județene, fie de prefect asupra actelor primarului, consiliul local și județean;
- controlul de tutelă administrativă privește numai legalitatea actelor, nu și oportunitatea acestora;
- în Carta europeană cu privire la exercițiul autonom al puterii locale⁶ la care a aderat și România, reglementează în art. 11 dreptul colectivităților locale de a dispune de un drept jurisdicțional de recurs pentru a asigura exercițiul competențelor și respectul principiilor de autonomie locală care sunt consacrate și în legislația internă.

3. PRINCIPIUL CENTRALIZĂRII

Ce presupune centralizarea ?

- presupune exclusiv dependența organelor locale de organele administrației centrale;
- juridic, organele centrale sunt singurele care adoptă decizii aplicabile în teritoriu, iar autoritățile din teritoriu, fiind vorba exclusiv de autorități statale, au doar competența executării deciziilor autorităților centrale;
- acest sistem s-a bazat, în teritoriu, nu pe existența unor autorități, în sensul de organe, ci pe existența unor simpli agenți ai centrului;
- acest sistem, aplicat exclusiv, este specific organizării statale și administrative din regimurile politice totalitare;
- acest sistem admitea „autorităților locale” o putere de decizie doar în situații excepționale, în cazuri de calamități cum ar fi inundațiile sau cutremurele.

Precizări privind centralizarea în administrația publică din România:

- în România, regimul de centralizare administrativă decurge din caracterul unitar al statului;
- potrivit Constituției, atât la nivel central, cât și județean există servicii publice organizate pe principiul subordonării ierarhice din treaptă în treaptă, care realizează puterea executivă;
- Guvernului i se subordonează direct ministerele și celelalte organe de specialitate ale administrației centrale, precum și prefectii;
- ministerelor și celorlalte organe de specialitate ale administrației centrale li se subordonează nemijlocit serviciile lor care funcționează în unitățile administrativ-teritoriale;
- conducătorii serviciilor locale ale ministerelor se subordonează pe plan orizontal, la nivel de județ și prefectilor.

4. PRINCIPIUL DECONCENTRĂRII

CE PRESUPUNE ?

- reprezintă o măsură intermediară în procesul descentralizării;
- constă în transferul de atribuții de la centru la agenții puterii centrale aflați la conducerea diferitelor organisme locale;
- înseamnă mult mai puțin decât descentralizarea și presupune recunoașterea unei anumite puteri de decizie (prefectul, serviciile exterioare ale ministerelor);
- deconcentrarea este o formă a centralizării;
- centralizarea există în orice moment, deoarece agenții sunt subordonați ierarhic puterii centrale, iar deciziile lor sunt imputabile exclusiv statului⁷;

6 Adoptată pe 15 octombrie 1985

7 Prof. Charles Debbasch

- deconcentrarea administrativă constituie o treaptă situată între centralizare și descentralizare, fiind considerată o centralizare sau o slabă descentralizare;
- deconcentrarea constituie un regim administrativ.
- esența deconcentrării este faptul că titularii puterii locale sunt numiți de autoritatea centrală, dar cu competența să rezolve problemele locale fără să ceară aprobarea „Centrului”, fiind totuși supuși unui control al acestuia.

5. PRINCIPIUL ELIGIBILITĂȚII AUTORITĂȚILOR ADMINISTRATIVE PUBLICE LOCALE

Observații:

- colectivitățile sociale din unitățile administrativ-teritoriale dispun de dreptul de a alege organele administrației locale;
- regimul juridic al alegerilor locale este stabilit prin Legea nr. 67/2004⁸;
- legea prevede următoarele: „Consiliile locale și consiliile județene, precum și primarii se aleg prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat”⁹.

6. PRINCIPIUL CONSULTĂRII CETĂȚENILOR ÎN SOLUȚIONAREA PROBLEMELOR LOCALE DE INTERES DEOSEBIT

ÎN CE CONSTĂ ACEST PRINCIPIU?:

- consultarea cetățenilor cu privire la modalitățile de soluționare a unor probleme de interes local;
- informarea în prealabil, din oficiu, a persoanelor asupra problemelor de interes public care urmează să fie dezbătute de autoritățile administrației publice centrale și locale, precum și asupra proiectelor de acte normative;
- consultarea cetățenilor și a asociațiilor legal constituite, la inițiativa autorităților publice, în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative;
- participarea activă a cetățenilor la luarea deciziilor administrative și în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative.

ARE CA SCOP:

- să sporească gradul de responsabilitate a administrației publice față de cetățean, ca beneficiar al deciziilor administrative;
- să stimuleze participarea activă a cetățenilor în procesul de luare a deciziilor administrative și în procesul de elaborare a actelor normative;
- să sporească gradul de transparență la nivelul întregii administrații publice;
- controlul cetățenesc al deciziilor administrative.

Cadrul legal îl constituie Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică.

8 Republicată în Monitorul Oficial nr. 333/17.05.2007

9 Art. 1, alin. 2 din Legea nr. 67/2004.

7. PRINCIPIUL LEGALITĂȚII

ÎN CE CONSTĂ ?:

- statul este cel care stabilește cu precizie limitele competențelor autorităților administrației publice sub forma legii;
- aplicarea principiului legalității în activitatea administrației publice care, împreună cu divizarea organizată a puterii statului în trei elemente componente, are ca scop garantarea libertăților cetățeanului;
- multitudinea și varietatea activităților și formelor de organizare ale sistemului administrației publice sunt rezultatul activității normative juridice;
- normele juridice oferă un criteriu obiectiv de apreciere a conduitei oamenilor care realizează administrația publică;
- sistemul administrației publice este instrumentul cu ajutorul căruia se realizează dreptul;
- pentru realizarea obiectivelor administrației publice trebuie supusă dreptului;
- principiul legalității administrației publice trebuie interpretat dinamic, în sensul obligației de a acționa pentru punerea în executare a legii și pentru luarea măsurilor care se impun, inclusiv cele de constrângere;
- în acțiunea de executare a legilor, administrației publice îi este permis să emită ea însăși norme juridice;
- emiterea de norme juridice de către administrație trebuie făcută pe baza și în executarea legii și cu respectarea drepturilor și libertăților cetățenești.

IMPORTANT

Principiul legalității este stipulat în mod expres și în „Code of good administrative behavior” (Codul bunei administrări) aprobat de Parlamentul European la data de 06 septembrie 2001, la propunerea Mediatorului European.

IV. NORMELE DEONTOLOGICE APLICABILE PERSONALULUI DIN ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ

1. NORMELE DEONTOLOGICE APLICABILE FUNCȚIONARILOR PUBLICI ȘI PERSONALULUI CONTRACTUAL DIN ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ

Sediul materiei pentru normele de deontologie profesională aplicabile funcționarilor publici îl constituie Legea nr. 7/2004, iar pentru cele aplicabile personalului contractual din administrația publică, Legea nr. 477/2004. Deoarece funcționarii publici sunt purtătorii puterii discreționare a administrației publice și adesea se pot corupe sau manifesta abuziv prin încălcarea drepturilor și intereselor cetățenilor, este necesar ca normele ce privesc comportamentul profesional și moral al funcționarilor publici, deontologia acestora să se refere atât la relațiile din interiorul serviciului, cât și la relațiile cu beneficiarii activității sale, cu societatea în ansamblul său (Virginia Vedinaș).

Apariția legii nr. 477/2004 a fost determinată de necesitatea ca și alte categorii de personal să beneficieze de prevederi similare celor din Legea nr. 7/2004 privind Codul de conduită a funcționarilor publici, având în vedere că ambele categorii de personal — funcționari publici și personalul contractual — își desfășoară activitatea în cadrul acelorași instituții. Din rațiuni legate de identitate de tratament pentru ambele categorii de personal, legea nr. 477/2007, reia dispozițiile Codului de conduită a funcționarilor publici, particularizându-le acolo unde a fost necesar.

Având în vedere aceste aspecte, secțiunile următoare detaliază dispozițiile ambelor legi, indicând expres acolo unde acestea sunt aplicabile numai uneia dintre categoriile de personal.

3.2. DOMENIUL DE APLICARE AL CODURILOR ȘI PRINCIPIILE GENERALE

Normele de conduită profesională prevăzute de cele două coduri de conduită sunt obligatorii, în funcție de legea care le conține, pe de o parte pentru persoanele care ocupă o funcție publică în cadrul autorităților și instituțiilor publice ale administrației publice centrale și locale, precum și în cadrul autorităților administrative autonome, denumite în continuare autorități și instituții publice, iar pe de altă parte pentru personalul contractual din cadrul autorităților și instituțiilor publice, încadrat în baza prevederilor Legii nr. 53/2003 - Codul muncii, cu modificările ulterioare, cu excepția persoanelor alese sau numite politic.

Obiectivele codurilor de conduită, așa cum rezultă din lege, urmăresc să asigure creșterea calității serviciului public, o bună administrare în realizarea interesului public, precum și eliminarea birocrației și a faptelor de corupție din administrația publică, prin:

- reglementarea normelor de conduită profesională necesare realizării unor raporturi sociale și profesionale corespunzătoare creării și menținerii la nivel înalt a prestigiului instituției publice și al personalului;
- informarea publicului cu privire la conduita profesională la care este îndreptățit să se aștepte din partea personalului în exercitarea funcției;
- crearea unui climat de încredere și respect reciproc între cetățeni și personalul din administrația publică, pe de o parte, și între cetățeni și autoritățile administrației publice, pe de altă parte.

IMPORTANT

Conform dispozițiilor legale, principiile care guvernează conduita profesională a personalului sunt următoarele:

- prioritatea interesului public - principiu conform căruia personalul are îndatorirea de a considera interesul public mai presus decât interesul personal, în exercitarea atribuțiilor funcției;
- asigurarea egalității de tratament al cetățenilor în fața autorităților și instituțiilor publice - principiu conform căruia personalul are îndatorirea de a aplica același regim juridic în situații identice sau similare;
- profesionalismul - principiu conform căruia personalul are obligația de a îndeplini atribuțiile de serviciu cu responsabilitate, competență, eficiență, corectitudine și conștiinciozitate;
- imparțialitatea și nediscriminarea - principiu conform căruia persoana este obligat să aibă o atitudine obiectivă, neutră față de orice interes politic, economic, religios sau de altă natură, în exercitarea atribuțiilor funcției;
- integritatea morală - principiu conform căruia personalului îi este interzis să solicite sau să accepte, direct ori indirect, pentru el sau pentru altul, vreun avantaj ori beneficiu moral sau material;
- libertatea gândirii și a exprimării - principiu conform căruia personalul poate să-și exprime și să-și fundamenteze opiniile, cu respectarea ordinii de drept și a bunelor moravuri;
- cinstea și corectitudinea - principiu conform căruia, în exercitarea funcției și în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu, personalul trebuie să fie de bună-credință și să acționeze pentru îndeplinirea conformă a atribuțiilor de serviciu;
- deschiderea și transparența - principiu conform căruia activitățile desfășurate de personal în exercitarea atribuțiilor funcțiilor lor sunt publice și pot fi supuse monitorizării cetățenilor.

3.3. ÎNȚELESUL LEGAL AL UNOR TERMENI

- funcționar public - persoana numită într-o funcție publică în condițiile Legii nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici;
- personal contractual ori angajat contractual - persoana numită într-o funcție în autoritățile și instituțiile publice în condițiile Legii nr. 53/2003, cu modificările ulterioare;
- funcție publică - ansamblul atribuțiilor și responsabilităților stabilite de autoritatea sau instituția publică, în temeiul legii, în scopul realizării competențelor sale
- funcție - ansamblul atribuțiilor și responsabilităților stabilite de autoritatea sau instituția publică, în temeiul legii, în fișa postului;
- interes public - acel interes care implică garantarea și respectarea de către instituțiile și autoritățile publice a drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale cetățenilor, recunoscute de Constituție, legislația internă și tratatele internaționale la care România este parte, precum și îndeplinirea atribuțiilor de serviciu, cu respectarea principiilor eficienței, eficacității și economicității cheltuirii resurselor;
- interes personal - orice avantaj material sau de altă natură, urmărit ori obținut, în mod direct sau indirect, pentru sine ori pentru alții, de către personal prin folosirea reputației, influenței, facilităților, relațiilor, informațiilor la care are acces, ca urmare a exercitării atribuțiilor funcției;

- conflict de interese - acea situație sau împrejurare în care interesul personal, direct ori indirect, al personalului contravine interesului public, astfel încât afectează sau ar putea afecta independența și imparțialitatea sa în luarea deciziilor ori îndeplinirea la timp și cu obiectivitate a îndatoririlor care îi revin în exercitarea funcției deținute;
- informație de interes public - orice informație care privește activitățile sau care rezultă din activitățile unei autorități publice ori instituții publice, indiferent de suportul ei;
- informație cu privire la date personale - orice informație privind o persoană identificată sau identificabilă.

3.4. NORME GENERALE DE CONDUITĂ PROFESIONALĂ A PERSONALULUI DIN ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ

3.4.1. Asigurarea unui serviciu public de calitate

Personalul are obligația de a asigura un serviciu public de calitate în beneficiul cetățenilor, prin participarea activă la luarea deciziilor și la transpunerea lor în practică, în scopul realizării competențelor autorităților și ale instituțiilor publice, în limitele atribuțiilor stabilite prin fișa postului.

În exercitarea funcției personalul are obligația de a avea un comportament profesionist, precum și de a asigura, în condițiile legii, transparența administrativă, pentru a câștiga și a menține încrederea publicului în integritatea, imparțialitatea și eficacitatea autorităților și instituțiilor publice.

3.4.2. Respectarea Constituției și a legilor

Personalul are obligația ca, prin actele și faptele lor, să respecte Constituția, legile țării și să acționeze pentru punerea în aplicare a dispozițiilor legale, în conformitate cu atribuțiile care le revin, cu respectarea eticii profesionale.

Personalul trebuie să se conformeze dispozițiilor legale privind restrângerea exercițiului unor drepturi, datorată naturii funcțiilor deținute.

3.4.3. Loialitatea față de autoritățile și instituțiile publice

Personalul are obligația de a apăra cu loialitate prestigiul autorității sau instituției publice în care își desfășoară activitatea, precum și de a se abține de la orice act ori fapt care poate produce prejudicii imaginii sau intereselor legale ale acesteia.

În acest sens, personalului îi este interzis:

- să exprime în public aprecieri neconforme cu realitatea în legătură cu activitatea autorității sau instituției publice în care își desfășoară activitatea, cu politicile și strategiile acesteia ori cu proiectele de acte cu caracter normativ sau individual;
- să facă aprecieri în legătură cu litigiile aflate în curs de soluționare și în care autoritatea sau instituția publică în care își desfășoară activitatea are calitatea de parte, dacă nu sunt abilitați în acest sens;
- să dezvăluie informații care nu au caracter public, în alte condiții decât cele prevăzute de lege;
- să dezvăluie informațiile la care au acces în exercitarea funcției, dacă această dezvăluire este de natură să atragă avantaje necuvenite ori să prejudicieze imaginea sau drepturile instituției ori ale unor funcționari publici sau angajați contractuali, precum și ale persoanelor fizice sau juridice;
- să acorde asistență și consultanță persoanelor fizice sau juridice, în vederea promovării de acțiuni juridice ori de altă natură împotriva statului sau autorității ori instituției publice în care își desfășoară activitatea.

De reținut este faptul că prevederile codului de conduită nu pot fi interpretate ca o derogare de la obligația legală a personalului de a furniza informații de interes public celor interesați, în condițiile legii.

3.4.4. Libertatea opiniilor

În îndeplinirea atribuțiilor de serviciu personalul are obligația de a respecta demnitatea funcției deținute, corelând libertatea dialogului cu promovarea intereselor autorității sau instituției publice în care își desfășoară activitatea.

În activitatea lui, personalul are obligația de a respecta libertatea opiniilor și de a nu se lăsa influențat de considerente personale.

În exprimarea opiniilor, personalul trebuie să aibă o atitudine conciliantă și să evite generarea conflictelor datorate schimbului de păreri.

3.4.5. Activitatea publică

Relațiile cu mijloacele de informare în masă se asigură de către persoanele desemnate în acest sens de conducătorul autorității sau instituției publice, în condițiile legii.

Personalul desemnat să participe la activități sau dezbateri publice, în calitate oficială, trebuie să respecte limitele mandatului de reprezentare încredințat de conducătorul autorității ori instituției publice în care își desfășoară activitatea sau mandatul dat de demnitarul în cabinetul căruia este încadrat.

În cazul în care nu este desemnat în acest sens, personalul poate participa la activități sau dezbateri publice, având obligația de a face cunoscut faptul că opinia exprimată nu reprezintă punctul de vedere oficial al autorității ori instituției publice în cadrul căreia își desfășoară activitatea.

3.4.6. Activitatea politică

În exercitarea funcției deținute, personalului îi este interzis:

- să participe la colectarea de fonduri pentru activitatea partidelor politice;
- să furnizeze sprijin logistic candidaților la funcții de demnitate publică;
- să colaboreze, atât în cadrul relațiilor de serviciu, cât și în afara acestora, cu persoanele fizice sau juridice care fac donații ori sponsorizări partidelor politice;
- să afișeze în cadrul autorităților sau instituțiilor publice însemne ori obiecte inscripționate cu sigla sau denumirea partidelor politice ori a candidaților acestora.

3.4.7. Folosirea imaginii proprii

În considerarea funcției pe care o deține, personalul are obligația de a nu permite utilizarea numelui sau a imaginii proprii în acțiuni publicitare pentru promovarea unei activități comerciale, precum și în scopuri electorale.

3.4.8. Cadrul relațiilor în exercitarea atribuțiilor funcției

În relațiile cu personalul și funcționarii publici din cadrul autorității sau instituției publice în care își desfășoară activitatea, precum și cu persoanele fizice sau juridice, personalul este obligat să aibă un comportament bazat pe respect, bună-credință, corectitudine și amabilitate.

Personalul are obligația de a nu aduce atingere onoarei, reputației și demnității persoanelor din cadrul autorității sau instituției publice în care își desfășoară activitatea, precum și ale persoanelor cu care intră în legătură în exercitarea funcției, prin:

- întrebuițarea unor expresii jignitoare;
- dezvăluirea aspectelor vieții private;
- formularea unor sesizări sau plângeri calomnioase.

Personalul trebuie să adopte o atitudine imparțială și justificată pentru rezolvarea clară și eficientă a problemelor cetățenilor. Personalul are obligația să respecte principiul egalității cetățenilor în fața legii și a autorității publice, prin:

- promovarea unor soluții coerente, conform principiului tratamentului nediferențiat, raportate la aceeași categorie de situații de fapt;
- eliminarea oricărei forme de discriminare bazate pe aspecte privind naționalitatea, convingerile religioase și politice, starea materială, sănătatea, vârsta, sexul sau alte aspecte.

3.4.9. Conduita în cadrul relațiilor internaționale

Personalul care reprezintă autoritatea sau instituția publică în cadrul unor organizații internaționale, instituții de învățământ, conferințe, seminarii și alte activități cu caracter internațional are obligația să promoveze o imagine favorabilă țării și autorității sau instituției publice pe care o reprezintă.

În relațiile cu reprezentanții altor state, personalul are obligația de a nu exprima opinii personale privind aspecte naționale sau dispute internaționale.

În deplasările în afara țării, personalul este obligat să aibă o conduită corespunzătoare regulilor de protocol și să respecte legile și obiceiurile țării gazdă.

3.4.10 Interdicția privind acceptarea cadourilor, serviciilor și avantajelor

Personalul nu trebuie să solicite ori să accepte cadouri, servicii, favoruri, invitații sau orice alt avantaj, care le sunt destinate personal, familiei, părinților, prietenilor ori persoanelor cu care au avut relații de afaceri sau de natură politică, care le pot influența imparțialitatea în exercitarea funcțiilor publice deținute ori pot constitui o recompensă în raport cu aceste funcții.

3.4.11 Participarea la procesul de luare a deciziilor

În procesul de luare a deciziilor personalul are obligația să acționeze conform prevederilor legale și să își exercite capacitatea de apreciere în mod fundamentat și imparțial.

Personalul are obligația de a nu promite luarea unei decizii de către autoritatea sau instituția publică, de către alți funcționari publici, precum și îndeplinirea atribuțiilor în mod privilegiat.

3.4.12 Obiectivitate în evaluare

În exercitarea atribuțiilor specifice funcțiilor de conducere, personalul are obligația să asigure egalitatea de șanse și tratament cu privire la dezvoltarea carierei pentru personalul din subordine.

Personalul de conducere are obligația să examineze și să aplice cu obiectivitate criteriile de evaluare a competenței profesionale pentru personalul din subordine, atunci când propune ori aprobă avansări, promovări, transferuri, numiri sau eliberări din funcții ori acordarea de stimulente materiale sau morale, excluzând orice formă de favoritism ori discriminare.

Personalul de conducere are obligația de a nu favoriza sau defavoriza accesul ori promovarea în funcții pe criterii discriminatorii, de rudenie, afinitate sau alte criterii neconforme cu principiile prevăzute la art. 3.

3.4.13 Folosirea abuzivă a atribuțiilor funcției deținute

Personalul are obligația de a nu folosi atribuțiile funcției deținute în alte scopuri decât cele prevăzute de lege.

Prin activitatea de luare a deciziilor, de consiliere, de evaluare sau de participare la anchete ori acțiuni de control, personalul nu poate urmări obținerea de foloase sau avantaje în interes personal ori producerea de prejudicii materiale sau morale altor persoane.

Personalul are obligația de a nu interveni sau influența vreo anchetă de orice natură, din cadrul instituției sau din afara acesteia, în considerarea funcției pe care o deține.

Persoanelor are obligația de a nu impune altor angajați contractuali sau funcționari publici să se înscrie în organizații sau asociații, indiferent de natura acestora, ori de a nu le sugera acest lucru, promițându-le acordarea unor avantaje materiale sau profesionale.

3.4.14 Utilizarea resurselor publice

Personalul este obligat să asigure ocrotirea proprietății publice și private a statului și a unităților administrativ-teritoriale, să evite producerea oricărui prejudiciu, acționând în orice situație ca un bun proprietar.

Personalul are obligația să folosească timpul de lucru, precum și bunurile aparținând autorității sau instituției publice numai pentru desfășurarea activităților aferente funcției deținute.

Personalul trebuie să propună și să asigure, potrivit atribuțiilor care îi revin, folosirea utilă și eficientă a banilor publici, în conformitate cu prevederile legale.

Personalului care desfășoară activități publicistice în interes personal sau activități didactice îi este interzis să folosească timpul de lucru ori logistica autorității sau a instituției publice pentru realizarea acestora.

3.4.15 Limitarea participării la achiziții, concesiuni sau închirieri

Orice membru al personalului poate achiziționa un bun aflat în proprietatea privată a statului sau a unităților administrativ-teritoriale, supus vânzării în condițiile legii, cu excepția următoarelor cazuri:

- când a luat cunoștință, în cursul sau ca urmare a îndeplinirii atribuțiilor de serviciu, despre valoarea ori calitatea bunurilor care urmează să fie vândute;
- când a participat, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, la organizarea vânzării bunului respectiv;
- când poate influența operațiunile de vânzare sau când a obținut informații la care persoanele interesate de cumpărarea bunului nu au avut acces.

Dispozițiile prezentate anterior se aplică în mod corespunzător și în cazul concesiunii sau închirierii unui bun aflat în proprietatea publică ori privată a statului sau a unităților administrativ-teritoriale.

ATENȚIE

Personalului îi este interzisă furnizarea informațiilor referitoare la bunurile proprietate publică sau privată a statului ori a unităților administrativ-teritoriale, supuse operațiunilor de vânzare, concesiune sau închiriere, în alte condiții decât cele prevăzute de lege.

IMPORTANT

Prevederile prezentat în cadrul acestui subpunct se aplică în mod corespunzător și în cazul realizării tranzacțiilor prin interpus sau în situația conflictului de interese.

3.5. ROLUL CONSILIERULUI DE ETICĂ

Consilierul de etică¹⁰ este un funcționar public desemnat de conducătorul autorității sau instituției publice, având rolul de a oferi consultanță și asistență pentru funcționarii publici, cu privire la modul de interpretare și aplicare a normelor de conduită. De asemenea, el monitorizează aplicarea dispozițiilor codului de conduită în cadrul instituției în care funcționează. Rapoartele astfel întocmite vor fi comunicate conducătorului instituției și, după aprobarea lor de către acesta, vor fi aduse la cunoștința funcționarilor publici și Agenției Naționale a Funcționarilor Publici.

Consilierul de etică nu poate sesiza în mod direct comisia de disciplină, însă rapoartele întocmite de acesta pot conduce la cercetări disciplinare, ca urmare a autosesizării comisiei sau a sesizării ei de către conducătorul instituției.

ATENȚIE

Consilierul de etică are atribuții numai cu privire la conduita funcționarilor publici, el neavând atribuții cu privire la personalul contractual.

3.6. ROLUL AGENȚIEI NAȚIONALE A FUNCȚIONARILOR PUBLICI ÎN COORDONAREA ȘI CONTROLUL APLICĂRII NORMELOR DE CONDUITĂ PROFESIONALĂ

Agenția Națională a Funcționarilor Publici coordonează și controlează aplicarea normelor prevăzute de Codul de conduită a funcționarilor publici, exercitând următoarele atribuții:

10 Instituție juridică nouă, introdusă prin Legea nr. 50/2007.

- urmărește aplicarea și respectarea, în cadrul autorităților și instituțiilor publice, a prevederilor prezentului cod de conduită;
- primește petiții și sesizări privind încălcarea prevederilor prezentului cod de conduită;
- formulează recomandări de soluționare a cazurilor cu care a fost sesizată;
- elaborează studii și cercetări privind respectarea prevederilor prezentului cod de conduită;
- colaborează cu organizațiile neguvernamentale care au ca scop promovarea și apărarea intereselor legitime ale cetățenilor în relația cu funcționarii publici.

Prin activitatea sa, Agenția Națională a Funcționarilor Publici nu poate influența derularea procedurii de lucru a comisiilor de disciplină din cadrul autorităților și instituțiilor publice.

Agenția Națională a Funcționarilor Publici poate fi sesizată de orice persoană cu privire la:

- încălcarea prevederilor prezentului cod de conduită de către un funcționar public;
- constrângerea sau amenințarea exercitată asupra unui funcționar public pentru a-l determina să încalce dispoziții legale în vigoare ori să le aplice necorespunzător.

Sesizarea Agenției Naționale a Funcționarilor Publici nu exclude sesizarea comisiei de disciplină competente potrivit legii.

Funcționarii publici nu pot fi sancționați sau prejudiciați în nici un fel pentru sesizarea cu bună-credință a Agenției Naționale a Funcționarilor Publici sau a comisiei de disciplină competente, în condițiile legii.

Agenția Națională a Funcționarilor Publici va verifica actele și faptele pentru care a fost sesizată, cu respectarea confidențialității privind identitatea persoanei care a făcut sesizarea.

Sesizările înaintate Agenției Naționale a Funcționarilor Publici vor fi centralizate într-o bază de date necesară pentru:

- identificarea cauzelor care determină încălcarea normelor de conduită profesională;
- identificarea modalităților de prevenire a încălcării normelor de conduită profesională;
- adoptarea măsurilor privind reducerea și eliminarea cazurilor de nerespectare a prevederilor legale.

Rezultatele activității de cercetare se consemnează într-un raport, pe baza căruia Agenția Națională a Funcționarilor Publici va formula o recomandare către autoritatea sau instituția publică respectivă cu privire la modul de soluționare a situației cu care a fost sesizată.

Recomandarea Agenției Naționale a Funcționarilor Publici va fi comunicată:

- funcționarului public sau persoanei care a formulat sesizarea;
- funcționarului public care face obiectul sesizării;
- conducătorului autorității sau instituției publice în care funcționarul public care face obiectul sesizării își desfășoară activitatea.

În termen de 30 de zile lucrătoare de la data soluționării, autoritățile și instituțiile publice au obligația de a comunica Agenției Naționale a Funcționarilor Publici modul de soluționare a măsurilor prevăzute în recomandare.

În cazul în care în situația sesizată sunt implicați conducătorul autorității sau instituției publice ori adjuncții acestuia, recomandarea Agenției Naționale a Funcționarilor Publici va fi transmisă și structurii ierarhic superioare instituției sau autorității publice ori, după caz, primului-ministru.

Raportul anual cu privire la managementul funcției publice și al funcționarilor publici, care se întocmește de Agenția Națională a Funcționarilor Publici și se prezintă Guvernului, trebuie să cuprindă și următoarele date:

- numărul și obiectul sesizărilor privind cazurile de încălcare a normelor de conduită profesională;
- categoriile și numărul de funcționari publici care au încălcat normele de conduită morală și profesională;
- cauzele și consecințele nerespectării prevederilor prezentului cod de conduită;
- evidențierea cazurilor în care funcționarilor publici li s-a cerut să acționeze sub presiunea factorului politic;
- recomandările propuse;
- autoritățile sau instituțiile publice care nu au respectat recomandările.

Agenția Națională a Funcționarilor Publici poate să prezinte în raportul anual, în mod detaliat, unele cazuri care prezintă un interes deosebit pentru opinia publică.

3.7. ANGAJAREA RĂSPUNDERII JURIDICE A FUNCȚIONARILOR PUBLICI PENTRU NERESPECTAREA NORMELOR DEONTOLOGICE

În conformitate cu art. 24 din Legea nr.7/2004, încălcarea dispozițiilor Codului de conduită atrage răspunderea disciplinară a funcționarilor publici, în condițiile legii.

Astfel, comisiile de disciplină au competența de a cerceta încălcarea prevederilor Codului de conduită și de a propune aplicarea sancțiunilor disciplinare, în condițiile legii.

În cazurile în care faptele săvârșite întrunesc elementele constitutive ale unor infracțiuni, vor fi sesizate organele de urmărire penală competente, în condițiile legii.

Funcționarii publici răspund potrivit legii în cazurile în care, prin faptele săvârșite cu încălcarea normelor de conduită profesională, creează prejudicii persoanelor fizice sau juridice.

Răspundere disciplinară a funcționarilor publici este reglementată în Capitolul VIII al Legii nr. 188/1999 privind statutul funcționarilor publici, intitulat „Sancțiunile disciplinare și răspunderea funcționarilor publici”.

Conform dispozițiilor conținute în acest capitol, încălcarea de către funcționarii publici, cu vinovăție, a îndatoririlor de serviciu atrage răspunderea disciplinară, contravențională, civilă sau penală, după caz.

Încălcarea cu vinovăție de către funcționarii publici a îndatoririlor corespunzătoare funcției publice pe care o dețin și a normelor de conduită profesională și civică prevăzute de lege constituie abateri disciplinare și atrage răspunderea disciplinară a acestora.

Constituie abateri disciplinare următoarele fapte:

- întârzierea sistematică în efectuarea lucrărilor;
- neglijența repetată în rezolvarea lucrărilor;
- absențe nemotivate de la serviciu;
- nerespectarea în mod repetat a programului de lucru;
- intervențiile sau stăruințele pentru soluționarea unor cereri în afara cadrului legal;
- nerespectarea secretului profesional sau a confidențialității lucrărilor cu acest caracter;
- manifestări care aduc atingere prestigiului autorității sau instituției publice în care își desfășoară activitatea;
- desfășurarea în timpul programului de lucru a unor activități cu caracter politic;
- refuzul de a îndeplini atribuțiile de serviciu;
- încălcarea prevederilor legale referitoare la îndatoriri, incompatibilități, conflicte de interese și interdicții stabilite prin lege pentru funcționarii publici;
- stabilirea de către funcționarii publici de execuție de relații directe cu petenții în vederea soluționării cererilor acestora.

Sancțiunile disciplinare sunt:

- mustrare scrisă;
- diminuarea drepturilor salariale cu 5-20% pe o perioadă de până la 3 luni;
- suspendarea dreptului de avansare în gradele de salarizare sau, după caz, de promovare în funcția publică pe o perioadă de la 1 la 3 ani;
- trecerea într-o funcție publică inferioară pe o perioadă de până la un an, cu diminuarea corespunzătoare a salariului;
- destituirea din funcția publică.

La individualizarea sancțiunii disciplinare trebuie să se țină seama de cauzele și gravitatea abaterii disciplinare, împrejurările în care aceasta a fost săvârșită, gradul de vinovăție și consecințele abaterii, comportarea generală în timpul serviciului a funcționarului public, precum și de existența în antecedentele acestuia a altor sancțiuni disciplinare care nu au fost radiate în condițiile prezentei legi.

Sancțiunile disciplinare se aplică în termen de cel mult 6 luni de la data săvârșirii abaterilor.

Conform Legii nr. 188/1999, în cadrul autorităților sau instituțiilor publice se constituie comisii de disciplină.

În funcție de numărul funcționarilor publici din cadrul fiecărei autorități sau instituții publice, comisia de disciplină se poate constitui pentru o singură autoritate sau instituție publică sau pentru mai multe.

În alcătuirea comisiei de disciplină intră un număr egal de reprezentanți desemnați de conducătorul autorității sau instituției publice și de sindicatul reprezentativ al funcționarilor publici. În cazul în care sindicatul nu este reprezentativ sau funcționarii publici nu sunt organizați în sindicat, reprezentanții vor fi desemnați prin votul majorității funcționarilor publici din respectiva autoritate sau instituție publică.

Comisia de disciplină pentru înalții funcționari publici este compusă din 7 înalți funcționari publici.

IMPORTANT

Comisiile de disciplină sunt competente să cerceteze faptele sesizate ca abateri disciplinare și să propună sancțiunea aplicabilă funcționarilor publici din autoritățile sau instituțiile publice respective.

Modul de constituire a comisiilor de disciplină, componența, atribuțiile, modul de sesizare și procedura de lucru a acestora se stabilesc prin hotărâre a Guvernului, la propunerea Agenției Naționale a Funcționarilor Publici.

Funcționarul public nemulțumit de sancțiunea aplicată se poate adresa instanței de contencios administrativ, solicitând anularea sau modificarea, după caz, a ordinului sau dispoziției de sancționare.

Pentru evidențierea situației disciplinare a funcționarului public, Agenția Națională a Funcționarilor Publici va elibera un cazier administrativ, conform bazei de date pe care o administrează.

Cazierul administrativ este un act care cuprinde sancțiunile disciplinare aplicate funcționarului public și care nu au fost radiate în condițiile legii.

Cazierul administrativ este necesar în următoarele cazuri:

- desemnarea unui funcționar public ca membru în comisia de concurs pentru recrutarea funcționarilor publici;
- desemnarea unui funcționar public în calitate de președinte și membru în comisia de disciplină;
- desemnarea unui funcționar public ca membru în comisia paritară;
- ocuparea unei funcții publice corespunzătoare categoriei înalților funcționari publici sau categoriei funcționarilor publici de conducere;
- în orice alte situații prevăzute de lege.

Cazierul administrativ este eliberat la solicitarea:

- funcționarului public interesat;
- conducătorului autorității sau instituției publice în care își desfășoară activitatea;
- președintelui comisiei de disciplină;
- altor persoane prevăzute de lege.

3.8. COORDONAREA ȘI CONTROLUL APLICĂRII NORMELOR DE CONDUITĂ PROFESIONALĂ PENTRU PERSONALUL CONTRACTUAL

3.8.1. Rolul Ministerului Internelor și Reformei Administrative

Ministerul Internelor și Reformei Administrative coordonează și controlează aplicarea normelor prevăzute de prezentul cod de conduită, exercitând următoarele atribuții:

- urmărește aplicarea și respectarea în cadrul autorităților și instituțiilor publice a prevederilor codului de conduită;
- soluționează petițiile și sesizările primite privind încălcarea prevederilor prezentului cod de conduită sau le transmite spre soluționare organului competent, conform legii;
- formulează recomandări de soluționare a cazurilor cu care a fost sesizat;

- elaborează studii și cercetări privind respectarea prevederilor prezentului cod de conduită;
- colaborează cu organizațiile neguvernamentale care au ca scop promovarea și apărarea intereselor legitime ale cetățenilor în relația cu personalul din administrația publică, cu excepția funcționarilor publici.

Prin activitatea sa Ministerul Internelor și Reformei Administrative nu poate influența derularea procedurii disciplinare din cadrul autorităților și instituțiilor publice, desfășurată în conformitate cu prevederile Legii nr. 53/2003, cu modificările ulterioare.

Pentru personalul contractual al Ministerului Internelor și Reformei Administrative se aplică în mod corespunzător prevederile mai sus amintite.

3.8.2 Sesizarea

IMPORTANT

Ministerul Internelor și Reformei Administrative poate fi sesizat de orice persoană cu privire la:

- încălcarea prevederilor prezentului cod de conduită de către angajații contractuali;
- constrângerea sau amenințarea exercitată asupra angajatului contractual pentru a-l determina să încalce dispozițiile legale în vigoare ori să le aplice necorespunzător.

Sesizarea nu exclude sesizarea organului disciplinar competent, potrivit legii, din cadrul autorităților și instituțiilor publice.

Angajații contractuali nu pot fi sancționați sau prejudiciați în nici un fel pentru sesizarea cu bună-credință a organelor disciplinare competente, în condițiile legii.

Ministerul Internelor și Reformei Administrative va verifica actele și faptele pentru care au fost sesizate, cu respectarea confidențialității privind identitatea persoanei care a făcut sesizarea.

IMPORTANT

Sesizările înaintate Ministerului Administrației și Internelor vor fi centralizate într-o bază de date, necesară pentru:

- identificarea cauzelor care determină încălcarea normelor de conduită profesională;
- identificarea modalităților de prevenire a încălcării normelor de conduită profesională;
- adoptarea măsurilor privind reducerea și eliminarea cazurilor de nerespectare a prevederilor legale.

3.8.3. Soluționarea sesizării

Rezultatele activității de centralizare a sesizărilor sau petițiilor se consemnează într-un raport pe baza căruia Ministerul Internelor și Reformei Administrative va formula recomandări către autoritatea administrației publice sau instituția respectivă din sectorul bugetar cu privire la modul de corectare a deficiențelor constatate.

Recomandările Ministerului Administrației și Internelor vor fi comunicate:

- angajatului contractual sau persoanei care a formulat sesizarea;
- angajatului contractual care face obiectul sesizării;
- conducătorului autorității sau instituției publice în care își desfășoară activitatea angajatul contractual care face obiectul sesizării.

În termen de 30 de zile lucrătoare de la data soluționării, autoritățile și instituțiile publice au obligația de a comunica autorităților competente în monitorizarea implementării și aplicării prezentului cod de conduită modul de soluționare a măsurilor prevăzute în recomandare.

ATENȚIE

În cazul în care în situația sesizată este implicat conducătorul autorității sau instituției publice ori adjunctii acestuia, recomandarea autorităților competente în monitorizarea implementării și aplicării prezentului cod de conduită va fi transmisă și structurii ierarhic superioare instituției sau autorității publice ori, după caz, primului-ministru.

3.8.4. Publicitatea cazurilor sesizate

Raportul anual cu privire la Standardul de conduită a personalului contractual, care se întocmește de autoritățile competente în monitorizarea implementării și aplicării prezentului cod de conduită, se prezintă Guvernului și trebuie să cuprindă și următoarele date:

- numărul și obiectul sesizărilor privind cazurile de încălcare a normelor de conduită profesională;
- categoriile și numărul de angajați contractuali care au încălcat normele de conduită morală și profesională;
- cauzele și consecințele nerespectării prevederilor prezentului cod de conduită;
- evidențierea cazurilor în care personalului contractual i s-a cerut să acționeze sub presiunea factorului politic;
- recomandările propuse;
- autoritățile sau instituțiile publice care nu au respectat recomandările.

Autoritățile competente în monitorizarea implementării și aplicării prezentului cod de conduită pot să prezinte în raportul anual, în mod detaliat, unele cazuri care prezintă un interes deosebit pentru opinia publică.

Raportul se publică pe pagina de internet a autorităților competente în monitorizarea implementării și aplicării codului de conduită, iar publicarea se anunță prin comunicat difuzat printr-o agenție de presă.

3.9. RĂSPUNDEREA PENTRU ÎNCĂLCAREA NORMELOR DEONTOLOGICE DE CĂTRE PERSONALUL CONTRACTUAL

Conform art. 24 din Lege, încălcarea dispozițiilor codului de conduită atrage răspunderea disciplinară a personalului contractual.

Organele cu atribuții disciplinare au competența de a cerceta încălcarea prevederilor prezentului cod de conduită și de a propune aplicarea sancțiunilor disciplinare în condițiile Legii nr. 53/2003, cu modificările ulterioare.

În cazurile în care faptele săvârșite întrunesc elementele constitutive ale unor infracțiuni, vor fi sesizate organele de urmărire penală competente, în condițiile legii.

Personalul contractual răspunde patrimonial, potrivit legii, în cazurile în care, prin faptele săvârșite cu încălcarea normelor de conduită profesională, aduce prejudicii persoanelor fizice sau juridice.

V. INTEGRITATEA

O condiție esențială pentru o bună și corectă activitate a administrației publice este cea privitoare la integritatea personalului care lucrează în acest sistem.

Integritatea, în principal, presupune conformarea față de dispozițiile legale cu caracter imperativ, atât față de cele prohibitive (ce impun abținerea de la săvârșirea unei acțiuni de către funcționarii publici), cât și față de cele cu caracter onerativ (ce obligă pe funcționar să realizeze o acțiune).

Principalele reglementări în această materie sunt prevăzute în Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, completate de dispozițiile Legii nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate, cu modificările ulterioare.

IMPORTANT

Informațiile prezentate în cadrul acestui capitol sunt relevante pentru demnitatea, aleșii locali și pentru funcționarii publici care își desfășoară activitatea în cadrul administrației publice din România. Ele nu sunt aplicabile personalului contractual.

1. CONFLICTUL DE INTERESE ȘI REGIMUL INCOMPATIBILITĂȚILOR ÎN EXERCITAREA DEMNITĂȚILOR PUBLICE ȘI FUNCȚIILOR PUBLICE

Conform Legii nr. 161/2003 prin conflict de interese se înțelege situația în care persoana ce exercită o demnitate publică sau o funcție publică are un interes personal de natură patrimonială, care ar putea influența îndeplinirea cu obiectivitate a atribuțiilor care îi revin potrivit Constituției și altor acte normative. Aceste norme se aplică persoanelor care exercită următoarele demnități publice și funcții publice:

- consilier prezidențial și consilier de stat din Administrația Prezidențială;
- prim-ministru, ministru, ministru delegat, secretar de stat, subsecretar de stat și funcțiile asimilate acestora, prefect și subprefect;
- aleși locali;

IMPORTANT

Legea înțelege prin "aleși locali" următoarele categorii de persoane: primarii și viceprimarii, primarul general și viceprimarii municipiului București, președinții și vicepreședinții consiliilor județene, consilierii locali și consilierii județeni.

- funcționari publici.

Reglementarea prin lege a conflictului de lege are ca rol prevenirea, dar și sancționarea acelor situații în care decizia luată de un funcționar public, în general, este viciată de anumite interese patrimoniale, situație în care realizarea interesului public și privat, după caz, este afectată negativ.

Principiile care stau la baza prevenirii conflictului de interese în exercitarea demnităților publice și funcțiilor publice sunt:

- imparțialitatea,
- integritatea, transparența deciziei și
- supremația interesului public

2. CONFLICTUL DE INTERESE ÎN EXERCITAREA FUNCȚIEI DE MEMBRU AL GUVERNULUI ȘI A ALTOR FUNCȚII PUBLICE DE AUTORITATE DIN ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ CENTRALĂ ȘI LOCALĂ

Persoana care exercită funcția de membru al Guvernului, secretar de stat, subsecretar de stat sau funcții asimilate acestora, prefect ori subprefect este obligată să nu emită un act administrativ sau să nu încheie un act juridic ori să nu ia sau să nu participe la luarea unei decizii în exercitarea funcției publice de autoritate, care produce un folos material pentru sine, pentru soțul său ori rudele sale de gradul I. Aceste obligații nu privesc emiterea, aprobarea sau adoptarea actelor normative.

ATENȚIE

Încălcarea obligațiilor de mai sus constituie abatere administrativă, dacă nu constituie o faptă mai gravă (de exemplu infracțiune), potrivit legii, iar actele administrative emise sau actele juridice încheiate prin încălcarea acestor obligații sunt lovite de nulitate absolută.

Verificarea sesizărilor privind încălcarea acestor obligații se face de către Agenția Națională de Integritate. Rezultatul verificărilor se prezintă primului-ministru, care dispune, prin decizie, asupra măsurilor ce se impun. În cazul conflictului de interese, Agenția Națională de Integritate poate fi sesizată de orice persoană sau se poate sesiza din oficiu.

3. CONFLICTUL DE INTERESE PRIVIND ALEȘII LOCALI

Primarii și viceprimarii, primarul general și viceprimarii municipiului București sunt obligați să nu emită un act administrativ sau să nu încheie un act juridic ori să nu emită o dispoziție, în exercitarea funcției, care produce un folos material pentru sine, pentru soțul său ori rudele sale de gradul I. Actele administrative emise sau actele juridice încheiate ori dispozițiile emise cu încălcarea obligațiilor prezentate sunt lovite de nulitate absolută.

ATENȚIE

Orice persoană interesată poate sesiza, în scris, prefectul în legătură cu aceste fapte.

Conflictul de interese pentru președinții și vicepreședinții consiliilor județene sau consilierii locali și județeni sunt prevăzute în Legea administrației publice locale nr. 215/2001, cu modificările și completările ulterioare.

4. CONFLICTUL DE INTERESE PRIVIND FUNCȚIONARI PUBLICI

Funcționarul public este în conflict de interese dacă se află în una dintre următoarele situații:

- este chemat să rezolve cereri, să ia decizii sau să participe la luarea deciziilor cu privire la persoane fizice și juridice cu care are relații cu caracter patrimonial;
- participă în cadrul aceleiași comisii, constituite conform legii, cu funcționari publici care au calitatea de soț sau rudă de gradul I;
- interesele sale patrimoniale, ale soțului sau rudelor sale de gradul I pot influența deciziile pe care trebuie să le ia în exercitarea funcției publice.

ATENȚIE

În cazul existenței unui conflict de interese, funcționarul public este obligat să se abțină de la rezolvarea cererii, luarea deciziei sau participarea la luarea unei decizii și să-l informeze de îndată pe șeful ierarhic căruia îi este subordonat direct. Acesta este obligat să ia măsurile care se impun pentru exercitarea cu imparțialitate a funcției publice, în termen de cel mult 3 zile de la data luării la cunoștință.

În aceste cazuri conducătorul autorității sau instituției publice, la propunerea șefului ierarhic căruia îi este subordonat direct funcționarul public în cauză, va desemna un alt funcționar public, care are aceeași pregătire și nivel de experiență.

IMPORTANT

Încălcarea acestor dispoziții poate atrage, după caz, răspunderea disciplinară, administrativă, civilă ori penală, potrivit legii.

IMPORTANT

Actele administrative sau juridice încheiate de o persoană aflată în conflict de interese sunt lovite de nulitate absolută. Aceste dispoziții nu sunt aplicabile în situația actelor cu caracter normativ.

- Orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său sau într-un interes legitim ca urmare a existenței unui conflict de interese se poate adresa instanței de judecată.
- Orice persoană interesată poate sesiza în scris Agenția Națională de Integritate cu privire la existența unei situații de conflict de interese.

Conflictul de interese în forma penală

Legea nr. 278/2006, care modifică actualul Cod penal în vigoare, a completat incriminarea faptelor de corupție cu art. 2531, care prevede că fapta funcționarului public care, în exercitiul atribuțiilor de serviciu, îndeplinește un act ori participă la luarea unei decizii prin care s-a realizat, direct sau indirect, un folos material pentru sine, soțul sau, o rudă ori un afin până la gradul II inclusiv, sau pentru o alta persoană cu care s-a aflat în raporturi comerciale ori de muncă în ultimii 5 ani sau din partea căreia a beneficiat ori beneficiara de servicii sau foloase de orice natură, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani și interzicerea dreptului de a ocupa o funcție publică pe durata maximă. Dispozițiile anterioare nu se aplică în cazul emiterii, aprobării sau adoptării actelor normative.

IMPORTANT

Codul Penal asimilează noțiunii de funcționar public atât demnitarii, aleșii locali, cât și ambele categorii de personal, definindu-l ca fiind orice persoană care exercită permanent sau temporar, cu orice titlu, indiferent cum a fost investită, o însărcinare de orice natură, retribuită sau nu, în serviciul unei entități publice. Rezultă de aici că infracțiunea de conflict de interese poate fi imputată și unui angajat contractual.

5. INCOMPATIBILITĂȚI

Incompatibilitățile privind demnitățile publice și funcțiile publice sunt cele reglementate de Constituție, de legea aplicabilă autorității sau instituției publice în care persoanele ce exercită o demnitate publică sau o funcție publică își desfășoară activitatea, precum și de dispozițiile prezentului titlu.

5.1. INCOMPATIBILITĂȚI PRIVIND FUNCȚIA DE MEMBRU AL GUVERNULUI ȘI ALTE FUNCȚII PUBLICE DE AUTORITATE DIN ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ CENTRALĂ ȘI LOCALĂ

Funcția de membru al Guvernului este incompatibilă cu:

- orice altă funcție publică de autoritate, cu excepția celei de deputat sau de senator ori a altor situații prevăzute de Constituție;
- o funcție de reprezentare profesională salarizată în cadrul organizațiilor cu scop comercial;
- funcția de președinte, vicepreședinte, director general, director, administrator, membru al consiliului de administrație sau cenzor la societățile comerciale, inclusiv băncile sau alte instituții de credit, societățile de asigurare și cele financiare, precum și la instituțiile publice;
- funcția de președinte sau de secretar al adunărilor generale ale acționarilor sau asociațiilor la societățile comerciale;
- funcția de reprezentant al statului în adunările generale ale societăților comerciale;
- funcția de manager sau membru al consiliilor de administrație ale regiilor autonome, companiilor și societăților naționale;
- calitatea de comerciant persoană fizică;
- calitatea de membru al unui grup de interes economic;
- o funcție publică încredințată de un stat străin, cu excepția acelor funcții prevăzute în acordurile și convențiile la care România este parte.

Funcția de secretar de stat, funcția de subsecretar de stat și funcțiile asimilate acestora sunt incompatibile cu exercitarea altei funcții publice de autoritate.

Membrii Guvernului, secretarii de stat, subsecretarii de stat și persoanele care îndeplinesc funcții asimilate acestora pot exercita funcții sau activități în domeniul didactic, al cercetării științifice și al creației literar-artistice.

Funcția de prefect și subprefect este incompatibilă cu:

- calitatea de deputat sau senator;
- funcția de primar și viceprimar, primar general și viceprimar al municipiului București;
- funcția de consilier local sau consilier județean;
- o funcție de reprezentare profesională salarizată în cadrul organizațiilor cu scop comercial;

- funcția de președinte, vicepreședinte, director general, director, administrator, membru al consiliului de administrație sau cenzor la societățile comerciale, inclusiv băncile sau alte instituții de credit, societățile de asigurare și cele financiare, precum și la instituțiile publice;
- funcția de președinte sau de secretar al adunărilor generale ale acționarilor sau asociațiilor la societățile comerciale;
- funcția de reprezentant al statului în adunările generale ale societăților comerciale;
- funcția de manager sau membru al consiliilor de administrație ale regiilor autonome, companiilor și societăților naționale;
- calitatea de comerciant persoană fizică;
- calitatea de membru al unui grup de interes economic;
- o funcție publică încredințată de un stat străin, cu excepția acelor funcții prevăzute în acordurile și convențiile la care România este parte.

Prefecții și subprefecții pot exercita funcții sau activități în domeniul didactic, al cercetării științifice și al creației literar-artistice.

Persoana care exercită una dintre funcțiile publice de autoritate prevăzute expres de lege este obligată, la data depunerii jurământului sau, după caz, la data numirii în funcție, să declare că nu se află în unul dintre cazurile de incompatibilitate prevăzute de lege.

În cazul în care, în timpul exercitării funcției publice de autoritate prevăzută de lege, apare unul dintre cazurile de incompatibilitate prevăzute de lege, se procedează după cum urmează:

- pentru funcția de prim-ministru, ministru și ministru delegat, se aplică dispozițiile corespunzătoare din Legea nr. 90/2001 privind organizarea și funcționarea Guvernului României și a ministerelor, cu modificările și completările ulterioare;
- pentru funcția de secretar de stat, subsecretar de stat și funcțiile asimilate acestora, precum și pentru funcția de prefect și subprefect, constatarea cazului de incompatibilitate se face de ministrul administrației publice, care îl va informa pe primul-ministru, pentru a dispune măsurile necesare.

5.2. INCOMPATIBILITĂȚI PRIVIND ALEȘII LOCALI

Funcția de primar și viceprimar, primar general și viceprimar al municipiului București, președinte și vicepreședinte al consiliului județean este incompatibilă cu:

- funcția de consilier local;
- funcția de prefect sau subprefect;
- calitatea de funcționar public sau angajat cu contract individual de muncă, indiferent de durata acestuia;
- funcția de președinte, vicepreședinte, director general, director, manager, administrator, membru al consiliului de administrație ori cenzor sau orice funcție de conducere ori de execuție la societățile comerciale, inclusiv băncile sau alte instituții de credit, societățile de asigurare și cele financiare, la regiile autonome de interes național sau local, la companiile și societățile naționale, precum și la instituțiile publice;
- funcția de președinte sau de secretar al adunărilor generale ale acționarilor sau asociațiilor la o societate comercială;
- funcția de reprezentant al unității administrativ-teritoriale în adunările generale ale societăților comerciale de interes local sau de reprezentant al statului în adunarea generală a unei societăți comerciale de interes național;
- calitatea de comerciant persoană fizică;
- calitatea de membru al unui grup de interes economic;
- calitatea de deputat sau senator;
- funcția de ministru, secretar de stat, subsecretar de stat sau o altă funcție asimilată acestora;
- orice alte funcții publice sau activități remunerate, în țară sau în străinătate, cu excepția funcției de cadru didactic sau a funcțiilor în cadrul unor asociații, fundații sau alte organizații neguvernamentale.

Primarii și viceprimarii, primarul general și viceprimarii municipiului București nu pot deține, pe durata exercitării mandatului, funcția de consilier județean.

Primarii și viceprimarii, primarul general și viceprimarii municipiului București pot exercita funcții sau activități în domeniul didactic, al cercetării științifice și al creației literar-artistice.

Funcția de consilier local sau consilier județean este incompatibilă cu:

- funcția de primar sau viceprimar;
- funcția de prefect sau subprefect;
- calitatea de funcționar public sau angajat cu contract individual de muncă în aparatul propriu al consiliului local respectiv sau în aparatul propriu al consiliului județean ori al prefecturii din județul respectiv;
- funcția de președinte, vicepreședinte, director general, director, manager, asociat, administrator, membru al consiliului de administrație sau cenzor la regiile autonome și societățile comerciale de interes local înființate sau aflate sub autoritatea consiliului local ori a consiliului județean respectiv sau la regiile autonome și societățile comerciale de interes național care își au sediul sau care dețin filiale în unitatea administrativ-teritorială respectivă;
- funcția de președinte sau de secretar al adunărilor generale ale acționarilor sau asociațiilor la o societate comercială de interes local ori la o societate comercială de interes național care își are sediul sau care deține filiale în unitatea administrativ-teritorială respectivă;
- funcția de reprezentant al statului la o societate comercială care își are sediul ori care deține filiale în unitatea administrativ-teritorială respectivă;
- calitatea de deputat sau senator;
- funcția de ministru, secretar de stat, subsecretar de stat și funcțiile asimilate acestora.

O persoană nu poate exercita în același timp un mandat de consilier local și un mandat de consilier județean. Calitatea de ales local este incompatibilă și cu calitatea de acționar semnificativ la o societate comercială înființată de consiliul local, respectiv de consiliul județean.

Consilierii locali și consilierii județeni care au funcția de președinte, vicepreședinte, director general, director, manager, administrator, membru al consiliului de administrație sau cenzor ori alte funcții de conducere, precum și calitatea de acționar sau asociat la societățile comerciale cu capital privat sau cu capital majoritar de stat ori cu capital al unei unități administrativ-teritoriale nu pot încheia contracte comerciale de prestări de servicii, de executare de lucrări, de furnizare de produse sau contracte de asociere cu autoritățile administrației publice locale din care fac parte, cu instituțiile sau regiile autonome de interes local aflate în subordinea ori sub autoritatea consiliului local sau județean respectiv ori cu societățile comerciale înființate de consiliile locale sau consiliile județene respective.

Aceste prevederi se aplică și în cazul în care funcțiile sau calitățile respective sunt deținute de soțul sau rudele de gradul I ale alesului local.

IMPORTANT

Starea de incompatibilitate intervine numai după validarea mandatului, respectiv după numirea sau angajarea alesului local, ulterior validării mandatului, într-o funcție incompatibilă cu cea de ales local.

Alesul local poate renunța la funcția deținută înainte de a fi numit sau ales în funcția care atrage starea de incompatibilitate sau în cel mult 15 zile de la numirea sau alegerea în această funcție.

5.3. INCOMPATIBILITĂȚI PRIVIND FUNCȚIONARI PUBLICI

Calitatea de funcționar public este incompatibilă cu orice altă funcție publică decât cea în care a fost numit, precum și cu funcțiile de demnitate publică.

Funcționarii publici nu pot deține alte funcții și nu pot desfășura alte activități, remunerate sau neremunerate, după cum urmează:

- în cadrul autorităților sau instituțiilor publice;
- în cadrul cabinetului demnitarului, cu excepția cazului în care funcționarul public este suspendat din funcția publică, în condițiile legii, pe durata numirii sale;
- în cadrul regiilor autonome, societăților comerciale ori în alte unități cu scop lucrativ, din sectorul public sau privat, în cadrul unei asociații familiale sau ca persoană fizică autorizată;
- în calitate de membru al unui grup de interes economic.

IMPORTANT

Nu se află în situație de incompatibilitate funcționarul public care este desemnat printr-un act administrativ, emis în condițiile legii, să reprezinte sau să participe în calitate de reprezentant al autorității ori instituției publice în cadrul unor organisme sau organe colective de conducere constituite în temeiul actelor normative în vigoare.

Funcționarii publici care, în exercitarea funcției publice, au desfășurat activități de monitorizare și control cu privire la societăți comerciale sau alte unități cu scop lucrativ nu pot să-și desfășoare activitatea și nu pot acorda consultanță de specialitate la aceste societăți timp de 3 ani după ieșirea din corpul funcționarilor publici.

Funcționarii publici nu pot fi mandatați ai unor persoane în ceea ce privește efectuarea unor acte în legătură cu funcția publică pe care o exercită.

Nu sunt permise raporturile ierarhice directe în cazul în care funcționarii publici respectivi sunt soți sau rude de gradul I. Această regulă se aplică și în cazul în care șeful ierarhic direct are calitatea de demnitar.

IMPORTANT

Orice persoană poate sesiza existența situațiilor de incompatibilitate mai sus menționate.

Funcționarii publici pot exercita funcții sau activități în domeniul didactic, al cercetării științifice și al creației literar-artistice.

Funcționarul public poate candida pentru o funcție eligibilă sau poate fi numit într-o funcție de demnitate publică.

Raportul de serviciu al funcționarului public se suspendă:

- pe durata campaniei electorale, până în ziua ulterioară alegerilor, dacă nu este ales;
- până la încetarea funcției eligibile sau a funcției de demnitate publică, în cazul în care funcționarul public a fost ales sau numit.

Funcționarii publici pot fi membri ai partidelor politice legal constituite.

Funcționarilor publici le este interzis să fie membri ai organelor de conducere ale partidelor politice și să exprime sau să aere în mod public pozițiile unui partid politic.

Funcționarii publici care, potrivit legii, fac parte din categoria înalților funcționari publici nu pot fi membri ai unui partid politic, sub sancțiunea destituirii din funcția publică.

5.4. ALTE CONFLICTE DE INTERESE ȘI INCOMPATIBILITĂȚI

Persoanelor care exercită următoarele demnități publice și funcții publice de autoritate din cadrul autorităților și instituțiilor aflate exclusiv sub control parlamentar li se aplică regimul incompatibilităților pentru miniștri și, respectiv, secretari de stat, precum și incompatibilitățile prevăzute în legi speciale, după cum urmează:

- membrii Curții de Conturi;
- președintele Consiliului Legislativ și președinții de secție;
- Avocatul Poporului și adjuncții săi;
- membrii Consiliului Concurenței;
- membrii Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare;
- guvernatorul, prim-viceguvernatorul, viceguvernatorii, membrii consiliului de administrație și angajații cu funcții de conducere ai Băncii Naționale a României;
- directorul Serviciului Român de Informații, primadjunctul și adjuncții săi;
- directorul Serviciului de Informații Externe și adjuncții săi;
- membrii Consiliului Comisiei de Supraveghere a Asiguraților;
- membrii Consiliului Național al Audiovizualului;
- membrii consiliilor de administrație și ai comitetelor directoare ale Societății Române de Radiodifuziune și Societății Române de Televiziune;
- membrii Colegiului Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității;
- directorul general și membrii consiliului director al Agenției Naționale de Presă ROMPRES

IMPORTANT

În mod excepțional, pentru persoanele numite, potrivit legii, de Președintele României, de Parlament, la propunerea acestuia, sau de Consiliul Suprem de Apărare a Țării, birourile permanente ale Camerelor, în ședință comună, pot aproba, la sesizarea Președintelui României, îndeplinirea, în continuare, a funcției care a generat cazul de incompatibilitate, dacă un interes public impune aceasta.

5.5. DECLARAȚIILE DE AVERE ȘI DE INTERESE

Persoanele care exercită demnitățile publice și funcțiile publice trebuie să depună o declarație de interese, pe propria răspundere, cu privire la funcțiile și activitățile pe care le desfășoară, cu excepția celor legate de mandatul sau funcția publică pe care o exercită.

IMPORTANT

Funcțiile și activitățile care se includ în declarația de interese sunt:

- calitatea de asociat sau acționar la societăți comerciale, companii/societăți naționale, instituții de credit, grupuri de interes economic, precum și membru în asociații, fundații sau alte organizații neguvernamentale;
- funcția de membru în organele de conducere, administrare și control ale societăților comerciale, regiilor autonome, companiilor/societăților naționale, instituțiilor de credit, grupurilor de interes economic, asociațiilor sau fundațiilor ori al altor organizații neguvernamentale;
- calitatea de membru în cadrul asociațiilor profesionale și/sau sindicale;
- calitatea de membru în organele de conducere, administrare și control, retribuite sau neretribuite, deținute în cadrul partidelor politice, funcția deținută și denumirea partidului politic.

Persoanele precizate mai sus, care nu îndeplinesc alte funcții sau nu desfășoară alte activități decât cele legate de mandatul sau funcția pe care o exercită, depun o declarație în acest sens.

Declarația de interese se depune în termen de 60 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi sau în termen de 15 zile de la data validării mandatului ori, după caz, de la data numirii în funcție.

Declarațiile de interese sunt publice și se depun după cum urmează:

- Președintele României, la șeful Cancelariei Administrației Prezidențiale;
- deputații și senatorii, la secretarul general al Camerei din care aceștia fac parte;
- consilierii prezidențiali și consilierii de stat din Administrația Prezidențială, la șeful Cancelariei Administrației Prezidențiale;
- membrii Guvernului, secretarii de stat și subsecretarii de stat, la secretarul general al Guvernului;
- persoanele care îndeplinesc funcții asimilate celei de ministru, secretar de stat sau subsecretar de stat, la secretarul general al autorității publice sub controlul căreia se află;
- magistrații, la președintele instanței sau la conducătorul parchetului la care funcționează; președinții instanțelor și conducătorii parchetelor, la președinții instanțelor și, respectiv, conducătorii parchetelor superioare; președintele Curții Supreme de Justiție, procurorul general al Parchetului de pe lângă Curtea Supremă de Justiție și procurorul general al Parchetului Național Anticorupție, la Consiliul Superior al Magistraturii;
- prefectii și subprefecții, la secretarul general al prefecturii;
- aleșii locali, la secretarul unității administrativ-teritoriale;
- funcționarii publici, la compartimentul de resurse umane din cadrul autorităților publice, instituțiilor publice sau, după caz, al unităților din care fac parte.

5.6. ALTE OBLIGAȚII

- Se interzice folosirea sau permisiunea de a folosi numele însoțit de calitatea persoanei care exercită demnitățile publice și funcțiile publice prevăzute în prezentul titlu în orice formă de publicitate a unui agent economic român sau străin, precum și a vreunui produs comercial, național sau străin.
- Se interzice folosirea sau permisiunea de a folosi imaginea publică, numele, vocea sau semnătura persoanei care exercită demnitățile publice și funcțiile publice prevăzute în prezentul titlu pentru orice formă de publicitate privitoare la o activitate care aduce profit, cu excepția publicității gratuite pentru scopuri caritabile.
- Se interzice persoanelor care exercită o demnitate publică sau o funcție publică dintre cele prevăzute în prezentul titlu folosirea sau exploatarea directă sau indirectă a informațiilor care nu sunt publice, obținute în legătură cu exercitarea atribuțiilor, în scopul obținerii de avantaje pentru ei sau pentru alții.

VI. DEFINIȚIA CORUPȚIEI

1. CE ESTE CORUPȚIA?

Corupția este una din cele mai mari provocări ale epocii noastre, o provocare ce trebuie și poate fi înfruntată. Definițiile corupției și ale impactului său variază. Nu se poate presupune că fenomenul corupției înseamnă mereu același lucru sau că are același impact și aceeași motivație. În practică atitudinea publică poate umbri definițiile legale ale corupției, iar opinia publică poate da corupției definiții ce depășesc cadrul legal. Dacă opinia publică și definițiile legale nu concordă, este probabil ca oficialii să acționeze conform așteptărilor publicului și acționând astfel să eludeze legea.

IMPORTANT

Este esențial ca publicul să fie informat și lămurit în privința răului pe care îl poate cauza corupția.

În mod normal prin corupție înțelegem orice abatere de la moralitate, de la cinste și de la datorie, care aduce atingere interesului unei persoane sau interesului public, în favoarea interesului unei alte entități bine determinate, de regulă privată.

La nivel internațional, tema corupției a rămas multă vreme tabu, însă acesta a fost spulberat când liderii Americii de Nord și de Sud s-au întâlnit la Summit-ul celor două Americi din decembrie 1994.

1. Transparency International¹¹ a definit corupția ca fiind folosirea abuzivă a puterii încredințate, fie în sectorul public, fie în cel privat, în scopul satisfacerii unor interese personale sau de grup. Astfel, orice act al unei instituții sau autorități care are drept consecință provocarea unei daune interesului public, în scopul de a promova un interes/profit personal sau de grup poate fi calificat drept „corupt”. Simplul fapt că o persoană investită cu exercitarea unor prerogative de putere publică se folosește de poziția sa pentru a obține alte beneficii decât cele la care în mod legal este îndreptățit poate fi încadrat în sfera corupției.

2. Această definiție a fost preluată ulterior de Organizația Națiunilor Unite în Convenția împotriva corupției adoptată la New York pe 31 octombrie 2003 și ratificată de România prin Legea nr. nr. 365/2004, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 903 din 05/10/2004.

3. Grupul Multidisciplinar privind Corupția, înființat de Comitetul Ministrilor al Consiliului Europei în anul 1994, a adoptat provizoriu următoarea definiție: „Corupția cu care are legătură activitatea GMC al Consiliului Europei cuprinde comisioanele oculte și toate celelalte demersuri care implică persoane investite cu funcții publice sau private, care și-au încălcat obligațiile care decurg din calitatea lor de funcționar public, de angajat privat, de agent independent sau dintr-o altă relație de acest gen, în vederea obținerii de avantaje ilicite, indiferent de ce natură, pentru ele însele sau pentru alții.”

4. Convenția penală a Consiliului Europei privind corupția, semnată de România la data de 27 ianuarie 1999, definește corupția în cele două modalități de săvârșire, activă și pasivă.

Corupția activă: „promisiunea, oferirea sau darea, cu intenție, de către orice persoană, direct sau indirect, a oricărui folos necuvenit, către un funcționar public, pentru sine ori pentru altul, în vederea îndeplinirii ori abținerii de la a îndeplini un act în exercițiul funcțiilor sale”.

¹¹ Transparency International, înființată în 1993, este o organizație neguvernamentală ce conduce lupta împotriva corupției. TI este prezentă în peste 90 de locații la nivel mondial, secretariatul internațional fiind localizat în Berlin, Germania.

Corupția pasivă: „solicitarea ori primirea, cu intenție, de către un funcționar public, direct sau indirect, a unui folos necuvenit, pentru sine ori pentru altul, sau acceptarea unei oferte sau promisiuni a unui astfel de folos, în vederea îndeplinirii ori abținerii de la a îndeplini un act în exercițiul funcțiilor sale”.

Potrivit convenției, aceste fapte constituie corupție dacă sunt săvârșite de funcționari publici naționali, funcționari publici străini, parlamentari naționali, străini și ai adunărilor parlamentare internaționale, funcționari internaționali, precum și de persoane care reprezintă organizații internaționale. De asemenea, corupția privește atât sectorul public, cât și cel privat.

5. La nivel comunitar, Comisia, prin Comunicarea (2003)317 final către Consiliu, Parlamentul European și Comitetul Economic și Social, a adoptat definiția corupției folosită de Programul Global împotriva Corupției, al Organizației Națiunilor Unite, potrivit căreia corupția reprezintă abuzul de putere pentru obținerea unor beneficii private. Definiția corupției adoptată la nivel comunitar este reflectată în legislația românească într-un sens mai restrâns, fiind incluse sub titulatura de fapte de corupție infracțiunile clasice de dare și luare de mită, trafic de influență, primire de foloase necuvenite, abuzul în serviciu, dacă este cauza obținerii unor beneficii pentru sine sau pentru altul și infracțiunile asimilare.

- 6. În accepțiunea Programului național de prevenire a corupției și a Planului național de acțiune împotriva corupției¹² din 2001, corupția implică utilizarea abuzivă a puterii publice în scopul obținerii, pentru sine ori pentru altul, a unui câștig necuvenit:
- abuzul de putere în exercitarea atribuțiilor de serviciu;
- fraudă (înșelăciunea și prejudicierea unei alte persoane sau entități);
- utilizarea fondurilor ilicite în finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale;
- favoritismul;
- instituirea unui mecanism arbitrar de exercitare a puterii în domeniul privatizării sau al achizițiilor publice;
- conflictul de interese (prin angajarea în tranzacții sau dobândirea unei poziții ori a unui interes comercial care nu este compatibil cu rolul și îndatoririle oficiale).

7. Privită ca fenomen social, corupția a fost definită în expunerea de motive a Legii nr. 161/2003¹³, ca fiind expresia unor manifestări de descompunere morală, de degradare spirituală sau, ca fenomen juridic, este cel mai mare dușman al statului de drept, al democrației.

8. Strategia Națională Anticorupție 2005 — 2007¹⁴ definește corupția ca fiind, pe de o parte, devierea sistematică de la principiile de imparțialitate și echitate care trebuie să stea la baza funcționării administrației publice, și care presupun că bunurile publice să fie distribuite în mod universal, echitabil și egal și, pe de altă parte, substituția lor cu practici care conduc la atribuirea către unii indivizi sau grupuri a unei părți disproporționate a bunurilor publice în raport cu contribuția lor.

2. DEFINIȚIA CORUPȚIEI UTILIZATĂ ÎN ACEST GHID

Corupția, în sens larg, reprezintă folosirea abuzivă a puterii încredințate, în scopul satisfacerii unor interese personale sau de grup.

¹² Aprobate prin Hotărâre nr. 1065/2001 din 25/10/2001, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 728 din 15/11/2001

¹³ Privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, cu modificările și completările ulterioare

¹⁴ Aprobata prin Hotărâre nr. 231/2005, din 30/03/2005 și Publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 272 din 01/04/2005

Cu alte cuvinte, putem considera o acțiune a unui funcționar public/agent al statului ca fiind coruptă în situația în care abuzând de puterea publică pe care o exercită pentru a-și promova anumite interese personale, interese ale altora sau pentru a obține pentru sine beneficii materiale sau financiare.

Orice act al unei instituții sau autorități care are drept consecință provocarea unei daune interesului public, în scopul de a promova un interes/profit personal sau de grup poate fi calificat drept „corupt”.

Nu este însă obligatoriu să existe un prejudiciu (concret sau material) al interesului public pentru a putea identifica o faptă de corupție.

EXEMPLU

Să presupunem că o persoană X solicită de la serviciile publice locale eliberarea unei autorizații de construcție. Persoana X dă o sumă de bani, unuia/ unora dintre funcționarii publici cu competență în acest domeniu, iar suma care este acceptată.

În acest caz este vorba de săvârșirea unei fapte de corupție (dare și luare de mită), funcționarul sau funcționarii în acest caz având obligația să emită o astfel de autorizație fără să primească „stimulente”. Mai mult, după cum vom vedea, există și norme deontologice care îi obligă pe funcționarii publici să nu pretindă și să nu primească bani sau cadouri.

Rezumând putem spune că ne aflăm în fața unui fapt de corupție atâta timp cât un funcționar public, profitând de poziția sa, obține alte beneficii personale, pentru sine sau pentru altul, în afara celor la care este îndreptățit prin lege (salariu/indemnizații).

Această definiție largă a corupției este reflectată în legislația românească prin definirea anumitor infracțiuni distincte care se încadrează în termenul generic de corupție, precum: darea și luarea de mită, traficul și cumpărarea de influență, primirea de foloase necuvenite etc.

IMPORTANT

Abuzul în serviciu contra intereselor publice, ale persoanei sau prin îngrădirea unor drepturi asociat cu beneficii pentru sine sau pentru un altul a fost incriminat de legislație ca faptă de corupție¹⁵.

În cazul abuzului în serviciu contra intereselor publice, ale persoanei sau prin îngrădirea unor drepturi asimilat infracțiunilor de corupție trebuie stabilite cumulativ două relații:

- Care este forma intenției funcționarului de a comite fapta pentru a stabili că este vorba de un abuz în realizarea atribuțiilor de serviciu.
- Dacă abuzul are ca urmare crearea unei situații favorabile sau aducerea unui beneficiu pentru funcționar sau pentru o altă persoană cu interes în exploatarea abuzului.

IMPORTANT

Diferența esențială între cele trei forme ale abuzului prevăzute de Codul penal și abuzul ca infracțiune asimilată faptelor de corupție (în forma agravată) e dacă funcționarul public a obținut pentru sine sau pentru altul un avantaj patrimonial sau nepatrimonial.

Avantajul acestei reglementări este acela că cetățeanul sau persoana vătămată, nu mai trebuie să arate și

¹⁵ Art. 13.2 din Legea 78/2000

existența unei mite. Această obligație nu mai apare nici pentru procuror dacă el reușește să stabilească cele două relații de cauzalitate în mod simultan. Această reglementare poate constitui unul din temeiurile pe care se pot baza plângerile persoanelor nedreptățite prin activitatea unor funcționari publici

IMPORTANT

Orice faptă neintegrită în realizarea activității administrative și care prejudiciază un cetățean are drept consecință firească fie aducerea unui prejudiciu interesului public sau privat fie favorizarea unui cetățean în raport cu altul (încălcarea principiului egalității de tratament).

În legiferarea acestor noi forme a infracțiunii de abuz în serviciu, legiuitorului a intenționat să reducă abuzurile săvârșite de personalul din structurile administrației publice.

3. CE NU ESTE CORUPȚIA

Trebuie făcută o distincție între acele fapte ale funcționarilor publici care pot reprezenta infracțiuni de corupție și acele fapte care, deși produc prejudicii, nu reprezintă fapte de corupție. Astfel, deși există anumite fapte care pot produce uneori prejudicii importante făcute de funcționari sau oficiali ai diverselor instituții publice în cadrul sau prin depășirea atribuțiilor lor de serviciu, ele nu pot și nu trebuie catalogate drept “corupție”, dacă intenția funcționarului nu a fost de a obține un avantaj sau profit pentru el sau pentru altul.

Astfel de fapte prin care se încalcă norme legale ori drepturi sau interese legitime pot fi: abuzul administrativ, eroarea, depășirea competenței, neglijența.

EXEMPLE

Refuzul unui funcționar de a elibera un certificat fiscal în situația în care ați îndeplinit cerințele legale și ați depus documentația completă este un abuz și nu o faptă de corupție.

Dacă un funcționar al Registrului Comerțului ale cărei atribuții sunt de a primi și înregistra în Registru anumite mențiuni ale unui agent economic, califică natura juridică a respectivelor mențiuni și decide asupra înregistrării suntem în situația unei depășiri de competență (prin substituirea în atribuțiile judecătorului delegat) și nu a unui fapt de corupție.

Dacă funcționara de la registratura unei instituții publice vă primește petiția sau cererea dar uită să vă dea număr de înregistrare suntem în situația unei neglijențe și nu a unui fapt de corupție.

Pentru repararea prejudiciilor cauzate de astfel de fapte calea care poate fi urmată este fie cea a reclamației (contestației) administrative, iar în caz de nesoluționare favorabilă calea instanței de judecată în cadrul unui proces în contencios administrativ, fie direct calea instanței civile ori penale (dacă faptele sunt de natură penală). Faptele prezentate mai sus reprezintă în același timp și o proastă administrare¹⁶.

16 Art 41 din Carta UE a Drepturilor Fundamentale adoptată la Nisa în 2000, este intitulat “dreptul la bună administrare” și stipulează că orice persoană are dreptul de a avea propriile afaceri tratate de o manieră imparțială, onestă și într-un interval de timp rezonabil de către instituțiile UE. Este menționată obligația administrației de a justifica deciziile sale și de a repara orice prejudiciu cauzat de instituția respectivă sau de funcționarii săi în exercițiul funcțiilor.

Printr-o decizie a Parlamentului European, referitoare la procedura Mediatorului European (în sistemul instituțional românesc echivalentul Mediatorului European este Avocatul Poporului) au fost evidențiate șapte cauze posibile ale unei proaste administrări:

- lipsa de transparență;
- întârziere nejustificată;
- discriminare;
- abuz (în serviciu);
- nerespectarea procedurilor;
- eroarea legala/judiciară;
- neglijența în serviciu (proastă funcționare ori incompetență);

IMPORTANT

Faptele de genul celor exemplificate nu pot fi considerate acte de corupție. Mai mult, un act de proastă administrare nu trebuie considerat drept corupție. Este important însă de reținut că astfel de acte pot fi generate sau pot genera fapte de corupție, dacă în spatele unei aparente “proaste administrări” se află un mobil (sume de bani, foloase, influență etc).

4. CADRUL LEGISLATIV

Datorită schimbărilor politice și sociale produse în societatea românească în ultimii ani și, mai ales, pe fondul integrării în Uniunea Europeană, legislația națională privind corupția a fost semnificativ modificată și completată. În ciuda problemelor și deficiențelor constatate în aplicarea reglementărilor de profil, există un cadru relativ funcțional care permite în mod specific sesizarea, urmărirea și sancționarea faptelor de corupție.

Legislația relevantă pentru prevenirea și combaterea corupției, cuprinde cu precădere:

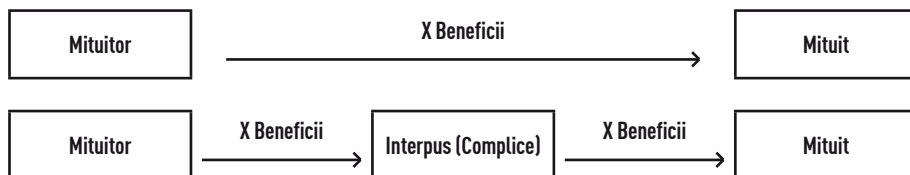
- Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informația de interes public, cu modificările și completările ulterioare
- Legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică
- Legea nr. 115/1996 privind declararea și controlul averii demnitarilor, magistraților, funcționarilor publici și a unor persoane cu funcții de conducere
- Legea 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției modificată și completată de OUG 40/2003;
- Legea nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate, cu modificările și completările ulterioare
- Legea 571/2004 pentru protecția personalului din instituțiile și autoritățile publice care semnaleză încălcarea legii;
- Codul Penal al României din 16.04.1997 (Art. 254 — 258), cu modificările și completările ulterioare;
- Legea 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea 480/2004 pentru modificarea Codului de Procedură Penală;
- Ordonanță de urgență nr. 43/2002 privind Parchetul Național Anticorupție, cu modificările și completările ulterioare.

VII. INFRAȚIUNILE DE CORUPȚIE

1. LUAREA/DAREA DE MITĂ (CODUL PENAL, ART. 254 ȘI 255)

Luarea de mită (art.254 Cod Penal) este fapta funcționarului care pretinde ori primește bani sau alte foloase care nu i se cuvin ori acceptă promisiunea unor astfel de foloase sau nu o respinge, în scopul de a îndeplini, a nu îndeplini ori a întârzia îndeplinirea unui act privitor la îndatoririle sale de serviciu sau în scopul de a face un act contrar acestor îndatoriri.

Modalități normative:

- pretinderea de bani- formularea unei pretenții (nu contează dacă este satisfăcută sau nu)
- primirea de bani- direct sau indirect, prin intermediar - luarea în posesie, preluarea unui obiect
- acceptarea de bani sau alte foloase, expresă sau tacită - acordul explicit al făptuitorului la oferta de mituire.
- dacă acceptarea este anterioară actului de primire, atunci infracțiunea de luare de mită este consumată, existând doar o singură infracțiune, săvârșită în două modalități normative din cele patru posibile.
- nerespingerea promisiunii de bani sau alte foloase, care nu i se cuvin (o acceptare a promisiunii în mod tacit).

Condițiile ce se cer îndeplinite pentru existența infracțiunii de luare de mită:

- pretinderea, primirea, acceptarea, nerespingerea promisiunii trebuie să aibă ca obiect bani sau alte foloase (folos patrimonial sau un avantaj nepatrimonial).
- banii sau alte foloase să nu fie datorati în mod legal funcționarului sau unității, unde acesta își îndeplinește îndatoririle de serviciu.
- acțiunea de pretindere, acceptare ori primire sau inacțiunea de nerespingere a promisiunii, să aibă loc înainte sau să fie concomitentă neîndeplinirii ori întârzierii efectuării unui act, ce intră în sfera atribuțiilor de serviciu ale funcționarului mituit. (există luare de mită și în situația în care acceptarea are loc înainte de efectuarea actului, iar primirea efectivă după efectuarea unui asemenea act).
- actul să facă parte din sfera atribuțiilor de serviciu ale funcționarului

ATENȚIE

Dacă în momentul săvârșirii acțiunii, făptuitorul nu avea ca îndatorire de serviciu îndeplinirea aceluia act, dar lasă să se creadă acest lucru, atunci va fi săvârșită infracțiunea de înșelăciune (art.. 215 Cod Penal).

Darea de mită (art.255 Cod Penal) este aceeași faptă privită în oglindă și este reprezentată de promisiunea, oferirea sau darea de bani ori alte foloase unui funcționar de către o persoană pentru satisfacerea nelegală a unui interes.

Modalități juridice:

- promisiunea de bani sau alte foloase -direct sau indirect- asumarea unui angajament de către o persoană de a remite în viitor bani sau alte foloase unui funcționar public (indiferent dacă acesta o respinge sau nu).

- oferirea de bani sau alte foloase- prezentarea, etalarea, înfățișarea anumitor obiecte, bani, bunuri sau alte foloase unui funcționar public, urmând ca acesta să îndeplinească sau să nu îndeplinească un act ce intră în atribuțiile sale de serviciu (nu contează dacă funcționarul refuză sau acceptă).
- darea de bani sau alte foloase -direct sau indirect- acțiunea mituitorului de a preda mituitului banii sau alte foloase (mituitorul nu trebuie să fie constrâns de către mituit să dea mită și nu contează dacă funcționarul a îndeplinit sau nu actul).

Condițiile ce se cer îndeplinite pentru existența infracțiunii de dare de mită:

- promisiunea, oferirea sau darea să aibă ca obiect bani, bunuri sau alte foloase.
- banii sau foloasele primite, oferite sau date să fie necuvenite, să nu fie datorati în mod legal funcționarului sau unității, din care acesta face parte.

ATENȚIE

Promisiunea, oferirea sau darea de bani sau alte foloase trebuie să aibă loc înainte ca funcționarul să îndeplinească sau să nu îndeplinească un act sau cel mai târziu, în timpul îndeplinirii aceluia act. Dacă infracțiunea s-a realizat în forma promisiunii sau oferirii, darea efectivă de bani sau alte foloase, remiterea acestora se poate face și după ce funcționarul a îndeplinit sau nu a îndeplinit atribuțiile de serviciu, a întârziat îndeplinirea acestora sau a făcut un act contrar îndatoririlor de serviciu. Actul în vederea căruia se dă mită poate fi unul licit sau ilicit.

Nu va exista infracțiune, când funcționarul căruia i s-a oferit o sumă de bani, nu avea competența de a efectua actul în vederea căruia mituitorul a comis fapta.

Aceasta sunt cele mai cunoscute infracțiuni de corupție cunoscute în societatea românească. În cadrul acestor infracțiuni sunt oferiti și primiți bani, obiecte sau alte "stimulente" pentru realizarea, urgentarea sau simplificarea unor acte, proceduri etc

EXEMPLE

Cetățeanul care la intrarea țării, înmânează funcționarului vamal pașaportul cu 20 euro în el pentru a se asigura că acesta va sări peste eventuala verificare a bagajelor săvârșește o faptă de corupție prin dare de mită. Dacă funcționarul vamal acceptă respectiva bancnotă se realizează o faptă de corupție prin luare de mită.

Același tip de corupție se realizează și în cazul în care agentul de circulație nu încheie proces verbal pentru sancționarea unui șofer contravenient și acceptă de la acesta o sumă de bani.

2. PRIMIREA DE FOLOASE NECUVENITE (CODUL PENAL, ART. 256)

Primirea de foloase necuvenite este definită drept primirea de către un funcționar, direct sau indirect, de bani ori alte foloase, după ce a îndeplinit un act, în virtutea funcției sale și la care era obligat în temeiul acesteia. Aceasta este infracțiunea prin care se sancționează așa numitele "atenții": cadouri, sacose cu diverse produse, plăcuți cu bani strecurate printre foi etc.

EXEMPLU

Dacă un funcționar constată îndeplinirea condițiilor legale și acordă corect un aviz de mediu pentru o construcție acceptând apoi o sumă de bani sau un cadou drept "mulțumire", el se face vinovat de corupție prin primirea de foloase necuvenite.

Condiții ce se cer îndeplinite pentru existența infracțiunii de primire de foloase necuvenite:

- banii, bunurile sau foloasele primite de funcționar să fie necuvenite, să aibă caracter de recunoștință pentru îndeplinirea unui act determinat.
- banii, bunurile sau alte foloase să fie remise funcționarului după ce acesta a îndeplinit un act conform atribuțiilor sale de serviciu.
- să nu existe între ei o înțelegere prealabilă

ATENȚIE

Dacă a avut loc o înțelegere prealabilă, prin care i s-a promis această „atenție”, atunci ne aflăm în situația luării de mită, în modalitatea acceptării sau a nerespingerii promisiunii acelui pachet de cafea.

faptul să fie unul licit, funcționarul îndeplinindu-și atribuțiile în mod corect

ATENȚIE

Dacă funcționarul și-a încălcat atribuțiile de serviciu și după aceea primește bani de la o persoană favorizată prin îndeplinirea acelui act, atunci este vorba de abuz în serviciu contra intereselor persoanei (art. 246 Cod Penal, dacă sunt îndeplinite elementele constitutive ale infracțiunii).

Este același lucru și atunci când funcționarul îndeplinește un act conform atribuțiilor de serviciu și în virtutea funcției sale și, după aceea, îl obligă pe beneficiarul actului să-i remită bani, bunuri sau alte foloase cu titlu de retribuție (nu contează dacă acesta din urmă i le dă sau nu).

Dacă banii au fost primiți înainte de efectuarea actelor, atunci este vorba despre infracțiunea de luare de mită (art. 254 Cod Penal); la fel și atunci când înțelegerea are loc înainte de întocmirea actului, iar remiterea efectivă a avut loc după efectuarea acelui act.

Persoana, care a dat foloasele necuvenite nu se pedepsește, deoarece fapta sa nu este incriminată de lege ca infracțiune.

3. TRAFICUL DE INFLUENȚĂ ȘI CUMPĂRAREA DE INFLUENȚĂ - (CODUL PENAL, ART. 257 ȘI LEGEA 161/2003, ART. 6¹)

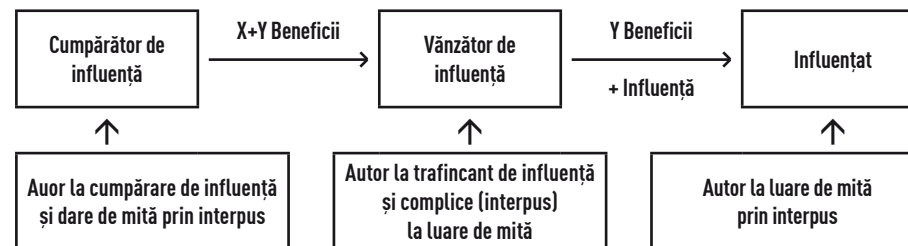
Aceasta este infracțiunea prin care se pretind bani sau alte foloase de la o persoană fizică sau juridică de către o altă persoană care are influență sau lasă să se creadă că are influență asupra unui funcționar pentru a-l determina să facă ori să nu facă un act ce intră în atribuțiile sale de serviciu.

Infracțiunea de trafic de influență există chiar dacă persoana în cauza nu are în realitate influența pe care o pretinde. Infracțiunea se socotește săvârșită în momentul în care persoana care pretinde că are sau chiar are influență primește sau pretinde bani, influență sau alte foloase, sau acceptă promisiuni, daruri în scopul declarat de a determina un anumit comportament profesional din partea funcționarului.

EXEMPLU

Fapta unui avocat care pretinde de la clientul său o sumă de bani sugerând că o va da judecătorului sau după caz procurorului pentru a le câștiga bunăvoința este o faptă de corupție prin trafic de influență. Nu are nici o importanță dacă acești bani vor fi dați mai departe sau vor fi păstrați de respectivul avocat.

Modalități juridice:

- primirea de bani sau alte foloase - direct sau indirect - preluarea de către făptuitor a unei sume de bani sau a unor bunuri
- acceptarea de promisiuni privind bani sau alte foloase - direct sau indirect - formularea unei cereri, în mod tacit sau expres, de a i se da o sumă de bani sau bunuri
- acceptarea de promisiuni sau daruri - direct sau indirect - manifestarea acordului cu privire la promisiunile făcute de cumpărătorul de influență.

Dacă inițiativa comiterii traficului de influență o are cumpărătorul de influență, pentru existența infracțiunii se cere ca subiectul activ să fi primit efectiv banii sau bunurile, să fi acceptat promisiunile făcute de cumpărătorul de influență cu privire la bani, bunuri sau la alte foloase.

Dacă inițiativa pornește de la traficant, pretinderea este suficientă pentru existența infracțiunii.

Cerințe ce se cer îndeplinite pentru existența infracțiunii de trafic de influență:

- făptuitorul trebuie să aibă influență sau să lase să se creadă că are influență (a avea influență înseamnă a fi în relație de prietenie, a se bucura în mod real de încrederea celui funcționar, iar a lăsa să se creadă că are influență înseamnă a crea cumpărătorului de influență, falsa impresie că se bucură de trecere în fața celui funcționar); important este ca influența făptuitorului să fi constituit pentru persoana interesată motivul determinant al tranzacției.
- făptuitorul să promită intervenția sa pe lângă un funcționar public (instituția publică din care face parte funcționarul să aibă competența de a efectua actul în vederea căruia se exercită influența, iar funcționarul public să aibă competența funcțională de a îndeplini actul solicitat).
- acțiunea ce constituie elementul material al infracțiunii să fie realizată mai înainte ca funcționarul pe lângă care s-a promis că se va interveni, să fi îndeplinit actul care îl interesează. Pe cumpărătorul de influență, sau cel târziu în timpul îndeplinirii acestuia.

ATENȚIE

Dacă funcționarul nu are această calitate sau nu are în competență îndeplinirea actului care îl interesează pe cumpărătorul de influență, atunci este vorba despre infracțiunea de înșelăciune (art. 215 Cod Penal).

Dacă funcționarul nu este competent să îndeplinească acel act sau instituția nu este competentă, atunci este vorba de infracțiunea de înșelăciune (art. 215 Cod Penal).

Dacă făptuitorul cunoștea, în momentul când s-a prevalat de influență, că funcționarul îndeplinise acel act, atunci este vorba despre infracțiunea de înșelăciune (art. 215 Cod Penal).

Tot înșelăciune este și în cazul în care traficanțul pretinde că are influență în legătură cu unele activități, ce intră în sfera atribuțiilor altor organe, aspect cunoscut de el.

Prin art. 61 din Legea nr. 78/2000 s-a incriminat și fapta de cumpărare de influență care constă în fapta unei persoane de a oferi bani sau alte avantaje în schimbul promisiunii unei persoane de a își trafica influența. Legiuitorul a vrut să îl pedepsească penal și pe cel care dă bani ca în cazul dării de mită.

Legislația prevede că banii, valorile sau orice alte bunuri care au făcut obiectul infracțiunilor menționate în acest capitol se confiscă, iar dacă acestea nu se găsesc, făptuitorul (în cazul în care este condamnat) este obligat la plata echivalentului lor în bani.

4. ABUZUL ÎN SERVICIU

Legea nr. 521/2004 privind modificarea și completarea Legii nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție a inclus în rândul infracțiunilor de corupție și faptele de abuz în serviciu contra intereselor publice, abuz în serviciu contra intereselor persoanelor și abuz în serviciu prin îngrădirea unor drepturi, dacă funcționarul public a obținut pentru sine sau pentru altul un avantaj patrimonial sau nepatrimonial.

Intenția legiuitorului a fost aceea de a reduce abuzurile, soldate până acum, în cel mai bun caz, doar cu desființarea actelor întocmite și de a pune accentul pe sancționarea drastică a faptelor de abuz contra intereselor persoanei.

4.1. Abuzul în serviciu contra intereselor persoanei (art. 246 din Codul Penal) este fapta funcționarului public care, în exercitarea atribuțiilor sale de serviciu, cu știință, nu îndeplinește un act sau îl îndeplinește în mod defectuos și prin aceasta produce o vătămare intereselor legale ale unui persoane.

4.2. Abuzul în serviciu prin îngrădirea unor drepturi (art. 247 din Codul Penal) este fapta funcționarului public care îngrădește folosința sau exercițiul drepturilor unui cetățean, ori creează pentru acesta situații de inferioritate pe teme de naționalitate, rasă, sex sau religie.

4.3. Abuzul în serviciu contra intereselor publice (art. 248 din Codul Penal) constă în fapta funcționarului public, care, în exercițiul atribuțiilor sale de serviciu, cu știință, nu îndeplinește un act ori îl îndeplinește în mod defectuos și prin aceasta cauzează o tulburare însemnată bunului mers al unui organ sau al unei instituții de stat ori al unei alte unități din cele la care se referă art. 145 sau o pagubă patrimoniului acesteia.

Modalități juridice:

- îndeplinirea în mod defectuos a unui act privitor la datoriile de serviciu - îndeplinirea lui în alte condiții, împrejurări, modalități, termene decât cele reglementate de lege.
- neîndeplinirea unui act, în exercițiul atribuțiilor sale de serviciu - omisiunea din partea făptuitorului, rămânerea în pasivitate, neefectuarea unui act, pe care el era obligat
- să-l îndeplinească în virtutea îndatoririlor de serviciu.

ATENȚIE

Abuzul în serviciu contra intereselor publice, săvârșit în realizarea scopului urmărit printr-o infracțiune prevăzută secțiunile II și III din Legea 78/2000 se asimilează de lege cu faptele de corupție și se sancționează ca atare.

Pentru ca abuzul în serviciu să poată fi asimilat infracțiunilor de corupție, este strict necesar să fie săvârșit cu intenția sau prin modalitățile descrise în legea 78/2000, în caz contrar nu poate fi vorba de o infracțiune de corupție, ci eventual de concurs de infracțiuni cu o faptă de corupție.

5. INFRACTIUNI ASIMILATE CELOR DE CORUPȚIE

Legea 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, a introdus sancționarea unor fapte din sfera economică, fapte anterior neincriminate și care se constituiau în porțițe de generare a corupției:

Sunt astfel sancționate:

- stabilirea, cu intenție, a unei valori diminuate a bunurilor aparținând statului în cadrul procedurilor de privatizare;
- acordarea de credite sau de subvenții cu încălcarea legii;
- utilizarea creditelor sau a subvențiilor în alte scopuri decât cele pentru care au fost acordate;
- influențarea operațiunilor economice ale unui agent economic de către cel ce are sarcina de a-l supraveghea, de a-l controla sau de a-l lichida;
- efectuarea de operațiuni financiare, ca acte de comerț, incompatibile cu funcția, atribuția sau însărcinarea pe care o îndeplinește o persoană ori încheierea de tranzacții financiare, utilizând informațiile obținute în virtutea funcției, atribuției sau însărcinării sale;
- folosirea, în orice mod, direct sau indirect, de informații ce nu sunt destinate publicității ori permiterea accesului unor persoane neautorizate la aceste informații.

6. INFRACTIUNI ÎMPOTRIVA INTERESELOR FINANCIARE ALE COMUNITĂȚILOR EUROPENE

Legea 78/2000 a introdus de asemenea serie de prevederi relative la fondurile Uniunii Europene.

Astfel sunt sancționate special ca fapte de corupție, falsul și uzul de fals prin care se obțin pe nedrept fonduri europene precum și fraudarea acestor fonduri chiar în cazul în care ele au fost obținute în mod legal. Dată fiind importanța acestor fonduri pentru economia națională și necesitatea unei bune și corecte absorbții a lor este sancționată și fraudarea din culpă (greșeală, neatenție) a acestor fonduri.

VIII. MIJLOACE DE INTERVENȚIE

1. AVERTIZAREA ÎN INTERES PUBLIC

Legea avertizorilor vine în sprijinul interesului public, dând posibilitatea ca prin lege funcționarul să nu fie sancționat.

1.1 AVERTIZORUL DE INTEGRITATE

este persoana care face o sesizare cu bună-credință cu privire la orice faptă care presupune o încălcare a legii, a deontologiei profesionale sau a principiilor bune administrări, eficienței, eficacității, economicității și transparenței și care este încadrată într-o instituție publică sau care funcționează din fonduri publice ori administrează bunuri sau resurse publice

1.2 MODALITĂȚI DE PROTECȚIE A AVERTIZORILOR CONFORM LEGII

Legea nr. 571/2004 prevede că sesizarea în interes public poate fi făcută alternativ sau cumulativ uneia din următoarele entități:

- organelor judiciare;
- organelor însărcinate cu constatarea și cercetarea conflictelor de interese și a incompatibilităților;
- comisiilor parlamentare;
- mass-media;
- organizațiilor profesionale, sindicale sau patronale;
- organizațiilor neguvernamentale
- șefului ierarhic al persoanei care a încălcat prevederile legale;
- conducătorului entității publice din care face parte persoana care a încălcat prevederile legale, sau în care se semnalează practica ilegală, chiar dacă nu se poate identifica exact făptuitorul;
- comisiilor de disciplină sau altor organisme similare din cadrul entității publice din care face parte persoana care a încălcat lege

IMPORTANT

În cazul în care sesizarea a fost adresată conducătorului autorității sau instituției publice ori conducătorului compartimentului în care își desfășoară activitatea funcționarul public a cărui faptă este sesizată, acesta are obligația să o transmită de îndată comisiei de disciplină competente (art. 23, alin. 2 din HG 1210/2003). Sesizarea se depune de către persoana care a primit-o, la secretarul comisiei de disciplină, care are obligația să o înregistreze și să o prezinte președintelui comisiei de disciplină în termen de maximum două zile de la data înregistrării.

Funcționarului public a cărui faptă constituie obiectul sesizării i se comunică, sub sancțiunea nulității, o copie de pe sesizarea îndreptată împotriva sa.

Pentru a asigura protecția persoanei care face sesizarea, reglementările în vigoare prevăd obligația comisiei de disciplină de a păstra confidențialitatea numelui și a adresei acestuia până la data începerii cercetării faptei funcționarului public, atunci când apreciază că funcționarul ar putea influența sau exercita presiuni asupra semnatarului sesizării.

În completarea acestor reglementări, art. 7, alin (2) din Legea nr. 571/2004, stabilește aceeași regulă pentru

toate situațiile în care cel reclamat prin avertizarea în interes public este șef ierarhic, direct sau indirect, ori are atribuții de control, inspecție și evaluare a avertizorului, aceasta fiind aplicabilă pe toată durata cercetării desfășurate de comisia de disciplină, precum și ulterior.

Dacă avertizarea în interes public se referă la infracțiuni de corupție, infracțiuni asimilate infracțiunilor de corupție, infracțiuni în legătură directă cu infracțiuni de corupție, infracțiuni de fals și infracțiuni de serviciu sau în legătură cu serviciul, și infracțiuni împotriva intereselor financiare ale Comunităților Europene, se vor aplica din oficiu prevederile art. 12 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 682/2002 privind protecția martorilor. Funcționarul public nemulțumit de sancțiunea disciplinară aplicată se poate adresa Agenției Naționale a Funcționarilor Publici, care, potrivit legii, are legitimitate procesuală activă, și poate dispune efectuarea unui control asupra modului cum autoritățile sau instituțiile publice respectă legislația referitoare la funcția publică și funcționarii publici.

Legea nr. 571/2004 prevede că în litigiile de muncă sau în cele privitoare la raporturile de serviciu, instanța poate dispune anularea sancțiunii disciplinare sau administrative aplicate unui avertizor, dacă sancțiunea a fost aplicată ca urmare a unei avertizări în interes public, făcută cu bună-credință.

Instanța verifică proporționalitatea sancțiunii aplicate avertizorului pentru o abatere disciplinară, prin compararea cu practica sancționării sau cu alte cazuri similare din cadrul aceleiași autorități publice, instituții publice sau unități bugetare, pentru a înlătura posibilitatea sancționării ulterioare și indirecte a actelor de avertizare în interes public, protejate prin prezenta lege.

ATENȚIE

În cazul în care comisia de disciplină are indicii că fapta săvârșită de funcționarul public poate fi considerată infracțiune, propune conducătorului autorității sau instituției publice, în cadrul căreia acesta își desfășoară activitatea, sesizarea organelor de cercetare penală. Conducătorul autorității sau instituției publice va sesiza de îndată organele de cercetare penală.

2. MIJLOACE DE INTERVENȚIE PE CALE ADMINISTRATIVĂ

2.1. PLÂNGERI ÎMPOTRIVA FUNCȚIONARILOR PUBLICI

Plângerile împotriva funcționarilor publici trebuie adresate comisiei de disciplină care funcționează în entitatea publică în care acesta își desfășoară activitatea.

Statutul funcționarilor publici prevede că pentru fiecare autoritate și instituție administrativă publice centrale sau locale trebuie să existe o comisie de disciplină pentru cercetarea plângerilor referitoare la funcționarii publici.

2.1.1 Atribuțiile comisiilor de disciplină:

- cercetează abaterile disciplinare pentru care a fost sesizată;
- stabilește persoanele care urmează să fie audiate;
- audiază funcționarul public a cărui faptă constituie obiectul sesizării, persoana care a formulat plângerea precum și orice alte persoane necesare;
- poate cerceta orice acte sunt necesare pentru soluționarea sesizării;
- propune sancțiunea disciplinară aplicabilă funcționarului public;
- întocmește raportul cu rezultatele cercetării disciplinare;
- transmite organelor de cercetare penală cazurile care depășesc sfera răspunderii disciplinare și intră în sfera acțiunilor penale sau de corupție.

2.2.2 Faptele ce constituie abateri disciplinare

- a. comportarea abuzivă în raporturile cu cetățenii sau colegii;
- b. nerespectarea ordinilor superiorilor ierarhici;
- c. întârzierea în efectuarea lucrărilor de serviciu;
- d. nerespectarea obligației de confidențialitate fata de informațiile de serviciu sau fata de informațiile primite din dosarele petenților;
- e. injurii și comportament agresiv fata de cetățeni;
- f. orice alte fapte care aduc atingere statutului de funcționar public, ori intereselor și drepturilor cetățenilor.

2.2. PROCEDURA DISCIPLINARĂ

2.2.1 Sesizarea comisiei de disciplină:

Sesizarea se depune de către cetățean la sediul autorității sau instituției publice sau se transmite prin poștă în atenția Comisiei de disciplină, și nu a conducătorului instituției publice.

Chiar dacă a fost făcută în atenția conducătorului autorității publice sau a șefului ierarhic direct al funcționarului public, aceasta va fi redirecționată în mod obligatoriu de către aceste persoane către Comisia de disciplină.

Sesizarea comisiei de disciplină se face de către persoana lezată în termen de maxim 15 zile de la data luării la cunoștință de fapta funcționarului public care constituie abatere disciplinară.

Sesizarea comisiei de disciplină se poate face de către orice persoană care a fost vătămată de fapta funcționarului public.

Funcționarului public a cărui faptă constituie obiectul sesizării i se comunică, sub sancțiunea nulității, o copie de pe sesizarea îndreptată împotriva sa.

Pentru a asigura protecția persoanei care face sesizarea, reglementările în vigoare prevăd obligația comisiei de disciplină de a păstra confidențialitatea numelui și a adresei acestuia până la data începerii cercetării faptei funcționarului public, atunci când apreciază că funcționarul ar putea influența sau exercita presiuni asupra semnatarului sesizării.

În completarea acestor reglementări, art. 7, alin (2) din Legea nr. 571/2004, stabilește aceeași regulă pentru toate situațiile în care cel reclamat prin avertizarea în interes public este șef ierarhic, direct sau indirect, ori are atribuții de control, inspecție și evaluare a avertizorului, aceasta fiind aplicabilă pe toată durata cercetării desfășurate de comisia de disciplină, precum și ulterior.

Dacă avertizarea în interes public se referă la infracțiuni de corupție, infracțiuni asimilate infracțiunilor de corupție, infracțiuni în legătură directă cu infracțiuni de corupție, infracțiuni de fals și infracțiuni de serviciu sau în legătură cu serviciul, și infracțiuni împotriva intereselor financiare ale Comunităților Europene, se vor aplica din oficiu prevederile art. 12 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 682/2002 privind protecția martorilor.

2.2.2. Desfășurarea cercetării disciplinare:

- i. Președintele Comisiei de disciplină va fixa termenul pentru prima ședință și va cita pe funcționarul public învinuit, persoanele indicate în sesizare precum și persoana care a făcut sesizarea
- ii. Citarea se face cu cel puțin 3 zile calendaristice înainte de termenul de desfășurare.
- iii. Citarea se face prin scrisoare recmoandată sau prin înștiințare scrisă luată la cunoștință prin semnătură și este obligatorie pentru fiecare termen de ședință al comisiei.
- iv. În citare se indică locul, data și ora de desfășurare a ședinței.
- v. Funcționarul public primește o copie a sesizării formulate împotriva sa și participă personal la toate ședințele comisiei de disciplină;
- vi. Dacă sesizarea nu cuprinde numele reclamantului, descrierea faptei, data și semnătura comisiei va anula sesizarea la prima ședință de cercetare disciplinară;
- vii. După citarea și audierea tuturor persoanelor care pot da declarații de natură să lămurească cazul după

cercetarea tuturor probelor și după ascultarea funcționarului public comisia de disciplină întocmește un raport motivat în care se vor arăta conținutul sesizării, probele administrate, declarațiile date și propune conducătorului instituției sancționarea funcționarului public sau clasarea cauzei.

viii. Raportul Comisiei de disciplină se va aduce la cunoștința reclamantului ca răspuns la sesizarea depusă.

ix. În cazul în care comisia de disciplină constată că fapta săvârșită de funcționarul public este infracțiune de serviciu (abuzul în serviciul contra intereselor persoanelor, abuzul prin îngrădirea unor drepturi, abuzul în serviciu intereselor publice, neglijența în serviciu și purtarea abuzivă) sau față de corupție propune conducătorului instituției publice sesizarea organelor de cercetare penală.

2.2.3. Activitatea comisiei de disciplină are la bază următoarele principii:

- i. prezumția de nevinovăție, conform căruia se prezumă că funcționarul public este nevinovat atât timp cât vinovăția sa nu a fost dovedită;
- ii. garantarea dreptului la apărare, conform căruia se recunoaște dreptul funcționarului public de a fi audiat, de a prezenta dovezi în apărarea sa și de a fi asistat de un apărător sau de a fi reprezentat;
- iii. celeritatea procedurii, care presupune obligația comisiei de disciplină de a proceda fără întârziere la soluționarea cauzei, cu respectarea drepturilor persoanelor implicate și a regulilor prevăzute de lege și de prezenta hotărâre;
- iv. contradictorialitatea, care presupune asigurarea posibilității persoanelor aflate pe pozitii divergente de a se exprima cu privire la orice act sau fapt care are legătură cu abaterea disciplinară pentru care a fost sesizată comisia de disciplină;
- v. proporționalitatea, conform căruia trebuie respectat un raport corect între gravitatea abaterii disciplinare, circumstanțele săvârșirii acesteia și sancțiunea disciplinară propusă să fie aplicată;
- vi. legalitatea sancțiunii, conform căruia comisia de disciplină nu poate propune decât sancțiunile disciplinare prevăzute de lege;
- vii. unicitatea sancțiunii, conform căruia pentru o abatere disciplinară nu se poate aplica decât o singură sancțiune disciplinară.

2.2.4 Publicitatea ședințelor comisiei de disciplină:

Ședințele comisiei de disciplină sunt publice cu următoarele excepții:

- i. atunci când funcționarul public împotriva căruia a fost formulată sesizarea a solicitat în scris ca acestea să nu fie publice;
- ii. atunci când președintele comisiei de disciplină a solicitat ca acestea să nu fie publice pentru motive temeinic justificate.

Aceste dispoziții nu se aplică în situația în care este cercetat disciplinar un avertizor, ca urmare a unui act de avertizare. La cererea acestuia, comisiile de disciplină sau alte organisme similare din cadrul entităților au obligația de a invita presa și un reprezentant al sindicatului sau al asociației profesionale. Anunțul se face prin comunicat pe pagina de Internet a autorității publice, instituției publice sau a unității bugetare, cu cel puțin 3 zile lucrătoare înaintea ședinței, sub sancțiunea nulității raportului și a sancțiunii disciplinare aplicate. (art. 7, alin. 1, lit. b din Legea nr. 571/2004) Evident, dacă avertizorul nu face o cerere în acest sens, președintele comisiei poate solicita ca ședința să nu fie publică pentru motive temeinic justificate.

2.2.5 Finalizarea cercetării disciplinare

În exercitarea atribuțiilor sale, comisia de disciplină întocmește rapoarte pe baza concluziilor majorității membrilor săi. Acestea trebuie să conțină următoarele elemente:

- i. numărul și data de înregistrare a sesizării;
- ii. numele, prenumele și funcția deținută de funcționarul public a cărui faptă a fost cercetată, precum și compartimentul în care acesta își desfășoară activitatea;
- iii. numele, prenumele, funcția și domiciliul persoanei care a sesizat fapta, precum și ale persoanelor audiate;

- iv. prezentarea pe scurt a faptei sesizate și a circumstanțelor în care a fost săvârșită;
  - v. probele administrate;
  - vi. propunerea privind sancțiunea disciplinară aplicabilă sau, după caz, de clasare a cauzei;
  - vii. motivarea propunerii;
  - viii. numele, prenumele și semnătura președintelui, ale membrilor comisiei de disciplină, precum și ale secretarului acesteia;
  - ix. data întocmirii raportului.
- Opiniile separate, formulate în scris și motivate, se vor anexa la raportul comisiei de disciplină.

ATENȚIE

Raportul comisiei de disciplină se înaintează persoanei competente să aplice sancțiunea, în termen de 3 zile de la data ultimei ședințe.

Comisia de disciplină formulează propunerea cu privire la sancțiunea aplicabilă, pe baza referatului întocmit. Comisia de disciplină poate să propună:

- i. sancțiunea disciplinară aplicabilă, în cazul în care s-a dovedit săvârșirea abaterii disciplinare de către funcționarul public;
- ii. clasarea sesizării, atunci când nu se confirmă săvârșirea unei abaterii disciplinare.

La individualizarea (stabilirea) sancțiunii disciplinare aplicabile funcționarului public comisia de disciplină trebuie să țină seama de:

- i. cauzele care au determinat săvârșirea abaterii disciplinare;
- ii. împrejurările în care aceasta a fost săvârșită;
- iii. gradul de vinovăție;
- iv. gravitatea și consecințele abaterii disciplinare;
- v. conduita funcționarului public;
- vi. existența unor antecedente disciplinare ale funcționarului public, care nu au fost radiate în condițiile legii.

Funcționarul public nemulțumit de sancțiunea disciplinară aplicată se poate adresa Agenției Naționale a Funcționarilor Publici, care, potrivit legii, are legitimitate procesuală activă, și poate dispune efectuarea unui control asupra modului cum autoritățile sau instituțiile publice respectă legislația referitoare la funcția publică și funcționarii publici.

Legea nr. 571/2004 prevede că în litigiile de muncă sau în cele privitoare la raporturile de serviciu, instanța poate dispune anularea sancțiunii disciplinare sau administrative aplicate unui avertizor, dacă sancțiunea a fost aplicată ca urmare a unei avertizări în interes public, făcută cu bună-credință.

Instanța verifică proporționalitatea sancțiunii aplicate avertizorului pentru o abatere disciplinară, prin compararea cu practica sancționării sau cu alte cazuri similare din cadrul aceleiași autorități publice, instituții publice sau unități bugetare, pentru a înlătura posibilitatea sancționării ulterioare și indirecte a actelor de avertizare în interes public, protejate prin prezenta lege.

ATENȚIE

În cazul în care comisia de disciplină are indicii că fapta săvârșită de funcționarul public poate fi considerată infracțiune, propune conducătorului autorității sau instituției publice, în cadrul căreia acesta își desfășoară activitatea, sesizarea organelor de cercetare penală. Conducătorul autorității sau instituției publice va sesiza de îndată organele de cercetare penală.

2.3. PLÂNGERI ÎMPOTRIVA PERSONALULUI CONTRACTUAL

Plângerile împotriva personalului contractual din entitățile publice se adresează organului superior ierarhic. Aceste sesizări pot privi următoarele abateri, dacă nu sunt săvârșite în astfel de condiții încât să constituie infracțiuni:

- a. refuzul nejustificat de a îndeplini sarcinile și atribuțiile de serviciu;
- b. neglijența în rezolvarea lucrărilor;
- c. tergiversarea soluționării unei cereri;
- d. întârzierea sistematică în efectuarea lucrărilor;
- e. întocmirea unor acte cu nerespectarea condițiilor impuse de lege;
- f. atitudinea negativă a acestuia, în scopul intimidării sau a renunțării la pretenții a persoanei îndreptățite;
- g. atitudinile ireverențioase în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu;
- h. oferirea cu rea-credință, sau din neglijență a unor informații contrare realității, care sunt de natură să producă o vătămare a dreptului cetățenilor;
- i. intervențiile sau stăruințele pentru soluționarea unor cereri în afara cadrului legal;
- j. nerespectarea secretului profesional sau a confidențialității lucrărilor care au acest caracter.

2.4. PLÂNGERI COMUNE ÎMPOTRIVA FUNCȚIONARILOR PUBLICI ȘI PERSONALULUI CONTRACTUAL

Pentru faptele de abuz în serviciu sau de neglijență, precum și pentru faptele care pot constitui încălcarea legilor sau a drepturilor cetățenilor, aceștia se pot adresa instituțiilor administrației centrale - ministerele și direcțiile județene ale ministerelor, agențiile și autoritățile din subordinea ministerelor (Ex: Ministerul Sănătății și direcțiile județene de sănătate publică, Ministerul Muncii Solidarității Sociale și Familiei și direcțiile județene de muncă și solidaritate socială sau autoritățile din subordinea ministerului, Inspekția Muncii, Casele de pensii și asigurări sociale etc.) sau instituțiilor administrației locale.

În cadrul ministerelor și a autorităților subordonate, a prefecturilor și primăriilor există compartimente specializate de control. Aceste compartimente de control au atribuții de verificare doar în limita competențelor instituțiilor publice unde sunt organizate.

2.5. INSTITUȚII CU COMPETENȚĂ GENERALĂ

2.5.1. Departamentul de Control al Guvernului¹⁷

- Exerciță controlul administrativ intern privind respectarea prevederilor legale în cadrul aparatului de lucru al Guvernului, în ministere, în celelalte organe de specialitate ale administrației publice centrale, precum și la regiile autonome, companiile și societățile naționale sau la societățile comerciale cu capital integral ori majoritar de stat;
- Verifică eficiența și transparența activității administrației publice locale;
- Exerciță controlul asupra activității autorităților și instituțiilor publice centrale;
- Coordonează și controlează aplicarea de către entitățile cu atribuții de control a prevederilor actelor normative care reglementează controlul și conduita personalului cu atribuții de control;
- Verifică sesizările primite de la primul-ministru;

¹⁷ Autoritatea de control a Guvernului a fost transformată în Departamentul de Control al Guvernului prin Ordonanță de urgență nr. 25/2007 privind stabilirea unor măsuri pentru reorganizarea aparatului de lucru al Guvernului, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 270 din 23/04/2007

- Propune măsuri de corectare a disfuncționalităților sesizate în activitatea de control, pe care le înaintează primului-ministru sau, după caz, ministerelor de resort;
- Îndeplinește orice alte atribuții stabilite de actele normative în vigoare, cu excepția Legii nr. 477/2004 privind Codul de conduită a personalului contractual din autoritățile și instituțiile publice.

Pentru realizarea atribuțiilor sale, personalul Departamentului de Control al Guvernului efectuează controale directe, întocmind acte de control, respectiv rapoarte de control, procese-verbale, informări sau sinteze, care sunt prezentate spre aprobare șefului Departamentului de Control al Guvernului.

Actele de control aprobate se transmit instituțiilor vizate care, în termen de 10 zile, au obligația de a comunica Departamentului de Control al Guvernului măsurile luate.

2.5.2. Corpul de Control al Ministrului Internelor și Reformei Administrative

- Controlează și monitorizează îndeplinirea atribuțiilor funcționale de către: prefecturi, Agenția Națională de Cadastru și publicitate imobiliară, Agenția Națională de Administrație, inspectoratul Național pentru evidența persoanei, Direcția Generală de Pașapoarte, Arhivele Naționale, Direcția Regim Permise de Conducere și Înmatriculare a Vehiculelor și serviciile similare din cadrul prefecturilor, primării și alte autorități ale administrației publice locale, când exercită atribuțiile delegate de stat;
- Efectuează inspecții generale, controale, verificări și evaluări ale activității: Inspectoratului general al Poliției Române, Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, Inspectoratul General al Jandarmeriei Române, Inspectoratul General al Situațiilor de Urgență, Autorității pentru Străini, Oficiul Național pentru Refugiați, Grupului special de Protecție și Intervenție „ACVILA”, unității Speciale de Aviație, precum și celorlalte direcții generale și direcții din aparatul central și ale structurilor din teritoriu subordonate acestora;
- Verifică și soluționează petițiile care privesc domeniul administrației publice;
- Îndrumă și sprijină autoritățile administrației publice locale în aplicarea corectă și unitară a prevederilor legale, verifică modul de îndeplinire a atribuțiilor delegate de stat primarilor și președinților consiliilor județene;
- Verifică respectarea de către structurile administrației publice a reglementărilor cuprinse în actele normative proprii de organizare și funcționare;
- Verifică și evaluează activitatea de coordonare, sprijin și îndrumare desfășurată de către autoritățile administrației publice;
- Verifică și îndrumă modul în care prefectii își exercită atribuțiile legate de examinarea actelor administrative ale autorităților publice locale sau județene, precum și ale președinților consiliilor județene.
- Verifică conlucrarea dintre prefect și autoritățile administrației publice locale;
- Verifică reclamațiile ce vizează personalul numit de ministru, secretarii de stat și secretarul general.
- Întocmește și supune aprobării conducerii MIRA rapoartele cu principalele concluzii constatări, măsuri și propuneri pentru îmbunătățirea activităților unităților inspectate;
- Execută activități de verificare a petițiilor din ordinul conducerii MIRA sau al conducerii Corpului de Control;
- Efectuează cercetarea prealabilă a abaterilor disciplinare, precum și acte premergătoare în cazul faptelor penale, altele decât cele de corupție;
- Controlează modul de folosire a fondurilor financiare și resurselor materiale, precum și modul de utilizare a personalului;
- Verifică contestațiile formulate de personalului MIRA împotriva soluțiilor date în cazurile cercetare ori soluționate de unitățile MIRA;
- Verifică rapoartele polițiștilor, funcționarilor publici, cadrelor militare, precum și cererile, sesizările sau reclamațiile personalului contractual din MIRA adresate ministrului.

2.5.3. Agenția Națională de Integritate

Activitatea de verificare privind averea dobândită în perioada exercitării mandatelor sau a îndeplinirii funcțiilor ori demnităților publice, după caz, a conflictelor de interese și a incompatibilităților se efectuează de către Agenția Națională de Integritate.

Pentru îndeplinirea competențelor conferite prin lege, Agenția exercită următoarele atribuții, cu respectarea principiilor legalității, imparțialității, independenței, celerității, dreptului la apărare și bune administrări:

- verifică declarațiile de avere și declarațiile de interese;
- efectuează controlul depunerii la termen a declarațiilor de avere și a declarațiilor de interese de către persoanele prevăzute de lege;
- constată că între averea dobândită pe parcursul exercitării funcției și veniturile realizate în aceeași perioadă există o diferență vădită care nu poate fi justificată și sesizează instanța competentă pentru stabilirea părții de avere dobândită sau a bunului determinat dobândit cu caracter nejustificat, a cărui confiscare o solicită;
- constată nerespectarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese și regimul incompatibilităților;
- dispune clasarea sesizării, când diferența între averea dobândită și veniturile realizate nu este vădită sau bunurile sunt justificate sau, după caz, când nu se dovedește conflictul de interese ori starea de incompatibilitate;
- sesizează organul de urmărire penală dacă există probe sau indicii temeinice privind săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală;
- aplică sancțiunile și ia măsurile prevăzute de lege în competența sa sau, după caz, sesizează autoritățile ori instituțiile competente în vederea luării măsurilor și aplicării sancțiunilor prevăzute de lege;
- elaborează studii, analize, întocmește statistici anuale privind declarațiile de avere, declarațiile de interese, precum și cu privire la verificarea acestora, efectuată de către cei în drept, și dezvoltă relații de parteneriat cu persoanele care exercită demnitățile și funcțiile prevăzute de prezenta lege, inclusiv prin acordarea de servicii de asistență;
- elaborează și difuzează ghiduri practice sau alte materiale în domeniu, întocmind propriile materiale în acest sens, având în vedere practica organelor judiciare.

Agenția își îndeplinește atribuțiile de verificare din oficiu sau la sesizarea oricărei persoane fizice sau juridice interesate.

IMPORTANT

Agencia poate fi sesizată de orice persoană interesată cu privire la: existența unui conflict de interese sau a unei incompatibilități; completarea necorespunzătoare sau necompletarea declarațiilor de avere și de interese; existența unei diferențe vădite între averea dobândită pe parcursul exercitării funcției și veniturile realizate în aceeași persoană.

Sesizarea din oficiu se face pe baza unui proces verbal de sesizare, întocmit de președintele Agenției.

ATENȚIE

Sesizarea de verificare depusă de orice persoană interesată trebuie: să indice dovezile și informațiile pe care se întemeiază, precum și sursele de unde acestea pot fi solicitate. să fie semnate și datate. Sesizările care nu îndeplinesc aceste condiții nu sunt luate în considerare și se clasează de către inspectorul de integritate.

2.5.4. Direcția Generală Anticorupție

- întreprinde măsuri operative, în scopul prevenirii, documentării și combaterii faptelor de corupție, asimilate corupției sau în legătură cu acestea, în rândul personalului Ministerului Internelor și Reformei Administrative
- desfășoară activități de primire și verificare a sesizărilor venite din partea cetățenilor, sesizări referitoare la fapte de corupție în care sunt implicați funcționari ai ministerului
- desfășoară activități de poliție judiciară, în conformitate cu prevederile Legii 364/2004, privind organizarea și funcționarea Poliției judiciare.
- desfășoară activități de relații publice, specifice problematicii din competența, și de colaborare internațională, în domeniu, în conformitate cu interesele MIRA.
- constituie și gestionează baza de date privind actele și faptele de corupție internă, analizând evoluția acestora în vederea întocmirii de strategii anticorupție.
- colaborează cu celelalte instituții angrenate în prevenirea și combaterea corupției, efectuând demersuri pentru încheierea de protocoale de colaborare cu alte structuri ale MIRA și cu alte autorități și instituții publice, inclusiv cu O.N.G-uri

2.5.5. Curtea de Conturi

- Sesizează, în mod obligatoriu, parchetului când constată indicii de săvârșire a unei fapte de corupție;
- Examinează și aprobă cercetarea, reținerea, arestarea sau trimiterea în judecată penală a judecătorilor financiari, procurorilor financiari și controlorilor financiari, care sunt membri ai Curții de Conturi care se fac vinovați de fapte de corupție. Trimiterea în judecată penală a acestora implică suspendarea din funcție în mod automat.
- Exerciți atribuții jurisdicționale, comportându-se ca o instanță specializată în domeniul economic financiar.
- Controlează modul de formare, de administrare și de întreținere a banilor publici.

2.5.6. Comisia de Cercetare a Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții a Camerei Deputaților

- Cercetează abuzurile și faptele de corupție semnalate de cetățeni prin petiții;
- Dă aviz consultativ dacă se solicită ridicarea imunității parlamentare a unui deputat pentru fapte de corupție, alături de Comisia Juridică a Camerei Deputaților.
- Efectuează o anchetă asupra abuzurilor sesizate în situația în care Camera dispune ancheta ca urmare a prezentării unei cereri în fața Camerei.

2.5.7. Comisia de Cercetare a Abuzurilor, Corupției și pentru Petiții a Senatului

- Efectuează anchete parlamentare, în privința faptelor de corupție și abuzurilor semnalate;
- Dă aviz consultativ dacă se solicită ridicarea imunității parlamentare a unui senator pentru fapte de corupție, alături de Comisia Juridică a Senatului;
- Controlează modul în care ministerele și celelalte organe ale administrației publice îndeplinesc programul de guvernare aprobat de Parlament în domeniul combaterii corupției.

3. PLÂNGERI PE CALE JUDICIARĂ

3.1. ACȚIUNI ÎN CONTENCIOS ADMINISTRATIV

Dacă cetățeanul este nemulțumit de răspunsul primit la plângerea administrativă sau dacă nu a primit nici un răspuns în termenul legal, atunci acesta se poate adresa, conform art. 8, alin. 1 din Legea 554/2004, tribunalului administrativ-fiscal în circumscripția căruia are domiciliul, solicitând anularea actului, în tot sau în parte, repararea pagubei și daune morale. De asemenea, cetățeanul se poate adresa instanței și pentru nesoluționarea în termen sau pentru refuzul nejustificat de soluționare a acesteia.

ATENȚIE

Cetățeanul se poate adresa instanței judecătorești numai după parcurgerea procedurii prealabile.

Termenul pentru sesizarea instanței este de 6 luni (sau în mod excepțional 1 an) de la data:

- primirii răspunsului la plângerea prealabilă;
- expirării termenului legal de soluționare a cererii;
- comunicării refuzului nejustificat de soluționare a cererii

Acțiunea în contencios administrativ se întemeiază pe dispozițiile art. 52 din Constituție, care îndreptățește persoana vătămată într-un drept al său, de o autoritate publică, printr-un act administrativ, sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

De asemenea, art. 1, alin. 1 din Legea nr. 554 din 2004 a contenciosului administrativ prevede că orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său ori într-un interes legitim, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ competente, pentru anularea actului, recunoașterea dreptului pretins sau a interesului legitim și repararea pagubei ce i-a fost cauzată.

IMPORTANT

Potrivit art. 2, alin. 2 din Legea nr. 554/2004, se asimilează actelor administrative și refuzul nejustificat de a rezolva o cerere referitoare la un drept sau la un interes legitim, precum și faptul de a nu răspunde solicitantului în termenul legal.

ATENȚIE

Se consideră nesoluționare în termenul legal a unei cereri faptul de a nu răspunde solicitantului în termen de 30 de zile de la înregistrarea cererii respective, dacă prin lege nu se prevede alt termen (art. 2, alin. 1, lit. g din Legea 554/2004)

Hotărârea pronunțată de tribunalul administrativ-fiscal poate fi atacată cu recurs la secția de contencios administrativ a curții de apel în circumscripția căreia se află instituția publică.

3.2. ACȚIUNI PENALE

3.2.1 Plângerea penală

- poate fi făcută numai de victima uneia din infracțiunile de corupție;
- trebuie să conțină toate datele de identificare ale părții vătămate;
- conține descrierea faptei, indicarea făptuitorului (eventual numele acestuia, dacă este cunoscut);
- se vor indica și mijloacele de probă propuse.

3.2.2. Denunțul

- poate fi făcut de orice persoană care are cunoștință de săvârșirea uneia din faptele de corupție;
- conține datele de identificare ale denunțatorului;
- conține descrierea faptei și indicarea făptuitorului;

ATENȚIE

Denunțurile anonime sunt luate în considerare numai dacă prezintă indicii clare ce pot face obiectul sesizării din oficiu a organelor de urmărire penală, fiind considerate sesizări din oficiu.

3.3.3. Instituții competente

Plângerea penală sau denunțul trebuie înaintate organelor de urmărire penală, după cum urmează:

- Pentru infracțiunea de conflict de interese sesizările trebuie adresate organului de poliție în raza căruia s-a săvârșit infracțiunea sau parchetului de pe lângă judecătoria.

Dacă aceste infracțiuni sunt săvârșite de membrii ai guvernului sau magistrați, sesizarea trebuie adresată procurorului

- Pentru infracțiunile toate celelalte infracțiuni de corupție sesizările trebuie adresate parchetului de pe lângă tribunal, urmărirea penală efectuându-se obligatoriu de către procuror.

ATENȚIE

Sunt de competența parchetelor de pe lângă instanțe, potrivit dispozițiilor Codului de procedură penală, infracțiunile prevăzute în Legea nr. 78/2000, cu modificările și completările ulterioare, care nu sunt date, conform alin. (1), (11) și (12), în competența Direcției Naționale Anticorupție.

a. Atribuțiile organelor de poliție:

1. constituie probe dosarului de urmărire penală, prin verificarea și completarea informațiilor furnizate prin plângeri și denunțuri;
2. adună probe, audiază părțile vătămate, învinuții și martorii;
3. pot să organizeze, împreună cu procurorul, acțiuni de flagrant.

b. Atribuțiile parchetelor de pe instanțele judecătorești:

1. coordonează și supraveghează activitatea de cercetare penală a Poliției;
2. procurorul poate să efectueze orice acte de urmărire penală în cauzele pe care le supraveghează;
3. procurorul hotărăște dacă fapta supusă urmăririi va fi înaintată spre judecare instanței.

IMPORTANT

Procurorul este obligat ca, în pronunțarea unei soluții, să îndeplinească toate actele procedurale premergătoare pe care le indicați și/ sau pe care legea le prevede.

3.3.4. Direcția Națională Anticorupție

a. Atribuții:

1. efectuarea urmăririi penale, în condițiile prevăzute în Codul de procedura penală, în Legea nr. 78/2000, pentru infracțiunile prevăzute în Legea nr. 78/2000 care sunt, potrivit art. 13, în competența Direcției Naționale Anticorupție;
2. efectuate din dispozițiile procurorului de către ofițerii de poliție judiciară aflați sub autoritatea exclusivă a procurorului șef al Direcției Naționale Anticorupție;
3. conducerea, supravegherea și controlul activităților de ordin tehnic ale urmăririi penale, efectuate de spe-

cialiști în domeniul economic, financiar, bancar, vamal, informatic, precum și în alte domenii, numiți în cadrul Direcției Naționale Anticorupție;

4. sesizarea instanțelor judecătorești pentru luarea măsurilor prevăzute de lege și pentru judecarea cauzelor privind infracțiunile prevăzute în Legea nr. 78/2000, cu modificările ulterioare, care sunt, potrivit art. 13, în competența Direcției Naționale Anticorupție;
5. participarea, în condițiile legii, la sedințele de judecată;
6. exercitarea căilor de atac împotriva hotărârilor judecătorești, în condițiile prevăzute de lege;
7. studierea cauzelor care generează și a condițiilor care favorizează corupția, elaborarea și prezentarea propunerilor în vederea eliminării acestora, precum și pentru perfecționarea legislației penale;
8. elaborarea raportului anual privind activitatea Direcției Naționale Anticorupție și prezentarea acestuia Consiliului Superior al Magistraturii și ministrului justiției, nu mai târziu de luna februarie a anului următor, iar ministrul justiției va prezenta Parlamentului concluziile asupra raportului de activitate a Direcției Naționale Anticorupție;
9. constituirea și actualizarea bazei de date în domeniul faptelor de corupție.
10. conducerea, supravegherea și controlul actelor de cercetare penală.

b. Competențe

Sunt de competența Direcției Naționale Anticorupție infracțiunile prevăzute în Legea nr. 78/2000, cu modificările și completările ulterioare, săvârșite în una dintre următoarele condiții:

1. dacă, indiferent de calitatea persoanelor care le-au comis, au cauzat o paguba materială mai mare decât echivalentul în lei a 200.000 euro ori o perturbare deosebit de gravă a activității unei autorități publice, instituții publice sau oricărei alte persoane juridice ori dacă valoarea sumei sau a bunului care formează obiectul infracțiunii de corupție este mai mare decât echivalentul în lei a 10.000 de euro;
2. dacă, indiferent de valoarea pagubei materiale ori de gravitatea perturbării aduse unei autorități publice, instituții publice sau oricărei alte persoane juridice ori de valoarea sumei sau a bunului care formează obiectul infracțiunii de corupție, sunt comise de către: deputați; senatori; membri ai Guvernului, secretari de stat ori subsecretari de stat și asimilații acestora; consilieri ai miniștrilor; judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție și ai Curții Constituționale; ceilalți judecători și procurori; membrii Consiliului Superior al Magistraturii; președintele Consiliului Legislativ și locțiitorul acestuia; Avocatul Poporului și adjuncții săi; consilierii prezidențiali și consilierii de stat din cadrul Administrației Prezidențiale; consilierii de stat ai primului-ministru; membrii și controlorii financiari ai Curții de Conturi și ai camerelor județene de conturi; guvernatorul, prim-viceguvernatorul și viceguvernatorul Băncii Naționale a României; președintele și vicepreședintele Consiliului Concurenței; ofițeri, amirali, generali și mareașali; ofițeri de poliție; președinții și vicepreședinții consiliilor județene; primarul general și viceprimarii municipiului București; primarii și viceprimarii județeni; prefectii și subprefectii; conducătorii autorităților și instituțiilor publice centrale și locale și persoanele cu funcții de control din cadrul acestora, cu excepția conducătorilor autorităților și instituțiilor publice de la nivelul orașelor și comunelor și a persoanelor cu funcții de control din cadrul acestora; avocații; comisarii Gărzii Financiare; personalul vamal; persoanele care dețin funcții de conducere, de la director inclusiv, în cadrul regiilor autonome de interes național, al companiilor și societăților naționale, al băncilor și societăților comerciale la care statul este acționar majoritar, al instituțiilor publice care au atribuții în procesul de privatizare și al unităților centrale financiar-bancare; persoanele prevăzute la art. 8 1 din Legea nr. 78/2000, cu modificările și completările ulterioare; lichidatorii judicari; executorii Autorității pentru Valorificarea Activelor Statului.
3. infracțiunile împotriva intereselor financiare ale Comunităților Europene
4. dacă s-a cauzat o paguba materială mai mare decât echivalentul în lei a 1.000.000 euro, în cazul infracțiun-

nilor prevăzute la art. 215 alin. 1, 2, 3 și 5, art. 246, 247, 248 și 2481 din Codul penal, al infracțiunilor prevăzute la art. 175, 177 și 178-181 din Legea nr. 141/1997 privind Codul vamal al României, cu modificările și completările ulterioare, și în Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale.

4. PROCEDURA DE SOLICITARE A ÎNCEPERII URMĂRIII PENALE PENTRU MEMBRII GUVERNULUI

4.1. SOLICITAREA ÎNCEPERII URMĂRIII PENALE DE CĂTRE CAMERELE PARLAMENTULUI

1. Comisia permanentă competentă într-un anumit domeniu sau o comisie specială constituită pentru acest scop efectuează o anchetă privitoare la activitatea desfășurată de Guvern sau de un minister și întocmește un raport pe care îl înaintează Camerei Deputaților sau Senatului.
2. Camera Deputaților sau Senatul dezbate propunerea de începere a urmăririi penale pe baza raportului întocmit de către comisia permanentă sau de comisia specială.
3. Camera Deputaților sau Senatul adoptă hotărârea de începere a urmăririi penale cu votul majorității membrilor prezenți. Votul este secret și se exprimă prin bile.
4. În cazul în care Camera Deputaților sau Senatul decide să ceară începerea urmăririi penale președintele Camerei va adresa Ministrului Justiției o cerere pentru începerea urmăririi penale potrivit legii. De asemenea, el îl va înștiința pe Președintele României pentru eventuala suspendare din funcție a membrului Guvernului a cărui urmărire penală a fost cerută.
5. Dacă una dintre cele două Camere ale Parlamentului a cerut urmărirea penală, dosarul cauzei se trimite, de îndată, Ministrului Justiției sau, după caz, Primului-Ministru, pentru a proceda potrivit legii.
6. Până la începerea urmăririi penale Camerele Parlamentului pot să retragă, motivat, cererea prin care au solicitat urmărirea penală împotriva membrilor Guvernului.
7. Hotărârile se adoptă după ascultarea membrului Guvernului în cauză.

ATENȚIE

Dacă un membru al Guvernului este în același timp și deputat sau senator, după adoptarea hotărârii de începere a urmăririi penale trebuie parcursă și procedura de ridicare a imunității parlamentare.
Dacă membrul Guvernului implicat într-un fapt de corupție este chiar Ministrul Justiției atunci Primul-Ministru va îndeplini procedura în locul acestuia.
Lipsa nejustificată a membrului Guvernului de la dezbaterile Camerelor Parlamentului nu împiedică adoptarea hotărârii de solicitare a începerii urmăririi penale

Urmărirea penală a membrilor Guvernului pentru faptele săvârșite în exercițiul funcției lor se efectuează de către Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, iar judecarea acestora, de către Înalta Curte de Casație și Justiție potrivit legii.

4.2. SOLICITAREA ÎNCEPERII URMĂRIII PENALE DE CĂTRE PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

Cetățeanul care are cunoștință despre săvârșirea unei fapte de corupție de către membrii Guvernului în exercițiul funcției lor se poate adresa Primului-Ministru sau Procurorului General al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație, pentru a solicita sesizarea Președintelui României.

ATENȚIE

Cetățeanul nu se poate adresa direct Președintelui României.

Primul-Ministru și Procurorul General al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție sesizează Președintele României pentru a cere urmărirea penală a unui membru al Guvernului.

ATENȚIE

Primul-Ministru sau Procurorul General al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție îl pot sesiza pe Președintele României chiar și în absența unei cereri în acest sens din partea vreunui cetățean.

O comisie specială instituită pentru analizarea sesizărilor, le examinează luând în considerare probele administrate, declarațiile membrului Guvernului față de care se solicită urmărirea penală și înscrisurile depuse de acesta. Membrul Guvernului pentru care s-a făcut sesizarea are dreptul de a fi audiat de comisie înaintea întocmirii raportului acesteia.

În urma analizei, Comisia prezintă Președintelui României un raport prin care propune Președintelui României urmărirea penală sau clasarea sesizării. Raportul comisiei speciale va cuprinde opinia majoritară a membrilor comisiei; opiniile separate se vor menționa distinct în cuprinsul acestuia.

Comisia specială¹⁸ este formată din 5 judecători, numiți pentru un mandat de 3 ani, care nu poate fi reînnoit. Propunerile privind componența comisiei vor fi aprobate de către Secția de judecători a Consiliului Superior al Magistraturii și vor fi înaintate de către Consiliul Superior al Magistraturii Președintelui României. Componența comisiei se aprobă prin decret al Președintelui României.

Președintele României hotărăște asupra raportului prezentat de comisia specială. Dacă Președintele României nu își însușește concluziile raportului, acesta este obligat să își argumenteze decizia în fapt și în drept. Argumentele de fapt și de drept se aduc, de îndată, la cunoștință publică.

Președintele României poate cere urmărirea penală a unui membru al Guvernului, la propunerea Comisiei speciale instituite, adresând Primului Ministru sau Ministrului Justiției o cerere în acest scop.

Până la începerea urmăririi penale Președintele României poate să retragă, motivat, cererea prin care a solicitat urmărirea penală împotriva membrilor Guvernului.

În cazul în care s-a cerut urmărirea penală împotriva unui membru al Guvernului, Președintele României poate dispune suspendarea acestuia din funcție.

Dacă s-a dispus trimiterea în judecată a unui membru al Guvernului, Ministrul Justiției sau, după caz, Primul-Ministru comunică Președintelui României data la care a fost sesizată Înalta Curte de Casație și Justiție, în vederea suspendării din funcție a acestuia.

¹⁸ Astfel cum a fost modificată prin Ordonanță de urgență nr. 95/2007 pentru modificarea Legii nr. 115/1999 privind responsabilitatea ministerială, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 678 din 04/10/2007

